

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra ekonomiky**

**Specifika finanční analýzy bank,
leasingových společností a pojišťoven**

**Zpracovala : Gabriela Fialová
Vedoucí bakalářské práce : Ing. Antonín Šmejkal**

**České Budějovice
2006**

Knihovna JU - ZF

3114702161

K 9622

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra ekonomiky
Akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela FIALOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku - pro hosp. vztahy s frankofon. zeměmi**
Název tématu: **Specifika finanční analýzy bank, leasingových společností a pojišťoven**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Přizpůsobit standardní finanční analýzu specifickým znakům finančních institucí. Identifikovat hlavní odlišnosti ve struktuře výkazů, které poté způsobují anomálie ve výstupech poměrové finanční analýzy. Na základě těchto zjištění posoudit úspěšnost podnikatelské činnosti vybrané finanční instituce.

Osnova:

1. Moderní metody hodnocení výkonnosti firem - metody finanční analýzy
2. Finanční instituce - hlavní principy činnosti těchto subjektů
3. Odlišnosti ve výkazech zisků a ztráty a v rozvaze bank, pojišťoven a leasingových společností
4. Vliv těchto specifik na výstupy finanční analýzy
5. Finanční analýza vybrané finanční instituce s důrazem na grafické zobrazení výsledků
6. Komparace finanční instituce s konkurenčními subjekty

Rozsah práce:

60-70

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Jindřichovská, I., Blaha, Z. S.: Podnikové finance. Praha, Press 2001.

Dvořák, P.: Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty. 1999.

Dvořák, I., Procházka, P.: Rizikový a rozvojový kapitál. Praha, ment Press 1998.

Grünwald, R.: Analýza finanční důvěryhodnosti podniku. press 2001.

Kalousek, F., Máchal, P.: Finanční řízení. Brno, MZLU 2000

Neumaierová, I., Neumaier, I.: Výkonnost a tržní hodnota firmy. Grada Publishing 2002.

Sedláček, J.: Účetní data v rukou manažera - finanční analýza firmy, II. doplněné vydání. Praha, Computer Press 2001.

Valach, J. a kol.: Finanční řízení podniku, II. aktualizované vydání, Praha, Ekopress 1999.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Antonín Šmejkal
Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce:

1. března 2005

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. dubna 2006

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ivana

vedo

V Českých Budějovicích dne 1. března 2005

Prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářská práce na téma „Specifika finanční analýzy bank, leasingových společností a pojišťoven“ jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a materiály, ze kterých bylo čerpáno, uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 18.4.2006.....

.....
Podpis

ANOTACE

Finanční analýza je oblast, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku. Nejen na podniky, ale i na finanční instituce jsou kladeny stále vyšší nároky a to je jedním z důvodů zvyšující se potřeby a nezbytnosti finanční analýzy i u těchto institucí.

V zásadě lze říci, že pro finanční analýzu finančních institucí se dají použít stejné základní ukazatele jako pro analýzu finančního zdraví jakékoli firmy. Unikátní charakter finančních operací však vyžaduje určité modifikace, ze kterých vyplývají specifické závěry o celkovém hospodaření a finanční situaci instituce.

ANNOTATION

Financial analyse is sphere which presents significant part of company financial leading complex. Not only for companies, but also for financial institution there are taller pretensions nowadays and this situation is one of reasons to needful and necessity increasing of financial analyse in this institution.

Basically may be said, that for financial analyse of financial institution may be used the same fundamental indexes as that for financial health analyse in any company. Unique character of financial operations requires specific modification which give specific enclosures about total economy and financial situation of instituon.

finanční analýza – financial analyse

finanční výkazy - accounts

finanční instituce – financial institution

OBSAH:

1. Úvod.....	str.1
2. Finanční analýza podniku.....	str.3
2.1. Základní charakteristika finanční analýzy.....	str.3
2.2. Uživatelé finanční analýzy a jejich informační potřeby.....	str.4
2.3. Zdroje a jejich spolehlivost a srovnatelnost.....	str.5
2.4. Metody finanční analýzy.....	str.7
2.4.1. Elementární metody.....	str.7
2.4.1.1 Metoda absolutních a procentních ukazatelů.....	str.8
2.4.1.2 Metoda rozdílových a tokových ukazatelů.....	str.9
2.4.2. Vyšší metody finanční analýzy.....	str.13
3. Finanční instituce, hlavní principy činností těchto subjektů.....	str.15
3.1. Role a podstata bank v tržní ekonomice.....	str.15
3.2. Podstata pojišťoven a jejich činností v tržní ekonomice.....	str.17
3.3. Leasingová společnost.....	str.20
4. Odlišnosti ve výkazech zisku a ztráty a rozvaze	str.21
4.1. Balance banky a výkaz zisku a ztráty.....	str.21
4.2. Balance pojišťovny a výkaz zisku a ztráty.....	str.25
4.3. Balance a výkaz zisku a ztráty leasingové společnosti.....	str.27
5. Vliv jednotlivých specifik na výstupy finanční analýzy.....	str.30
5.1. Finanční analýza banky.....	str.30
5.1.1. Analytické ukazatele.....	str.30
5.1.1.1 Trendová analýza.....	str.31
5.1.1.2 Srovnávací sektorová analýza.....	str.31
5.1.2. Analýza ziskovosti a výkonnosti.....	str.31
5.1.3. Likvidita banky.....	str.32
5.1.4. Kvalita aktiv.....	str.33

5.1.5.	Kapitálová přiměřenost.....	str.34
5.1.6.	Multiplikátorová analýza.....	str.35
5.1.7.	Ostatní ukazatele.....	str.35
5.2.	Finanční analýza pojišťovny.....	str.36
5.2.1.	Ukazatel č.1.....	str.37
5.2.2.	Ukazatel č.2.....	str.38
5.2.3.	Ukazatel č.3.....	str.38
5.2.4.	Ukazatel č.4.....	str.38
5.2.5.	Ukazatel č.5.....	str.39
5.2.6.	Ukazatel č.6.....	str.39
5.2.7.	Ukazatel č.7.....	str.39
5.2.8.	Ukazatel č.8.....	str.40
5.2.9.	Ukazatel č.9.....	str.40
5.2.10	Ukazatel č.10.....	str.40
5.2.11	Ukazatel č.11.....	str.40
5.2.12	Ukazatel č.12.....	str.41
5.2.13	Ukazatel č.13.....	str.41
5.2.14	Ukazatel č.14.....	str.41
5.2.15	Ukazatel č.15.....	str.41
5.2.16	Ukazatel č.16.....	str.42
5.3.	Finanční analýza leasingové společnosti.....	str.42
6.	Metodika.....	str.46
7.	Finanční analýza vybrané finanční instituce-pojišťovny.....	str.47
7.1.	ČSOB Pojišťovna.....	str.47
7.2.	Poznání majetkové a kapitálové struktury.....	str.48
7.3.	Mezipodnikové srovnání.....	str.52
7.4.	Trendová analýza základních finančních údajů.....	str.56

7.5.	Rozbor poměrových ukazatelů.....	str.59
7.6.	Specifické ukazatele	str.60
8.	Závěr.....	str.64

1. ÚVOD

Rok 2004 byl prvním rokem členství České republiky v Evropské unii. Evropská problematika výrazně ovlivňovala činnost finančních institucí, které byly nuceny aplikovat v praxi řadu nových zákonných požadavků a omezení, ale zároveň získaly možnost působit na trhu unie. Stejnou možnost získaly i instituce působící v jiných zemích EU. Během krátké doby se jich v ČR zaregistrovalo několik desítek, ale nicméně přeshraniční poskytování služeb na národní trhy nemělo zásadní vliv.

V průběhu let došlo na českém finančním trhu k významnému vlastnickému a funkčnímu propojení bank, pojišťoven, investičních a penzijních fondů, stavebních spořitelů a dalších finančních institucí, jako jsou leasingové, factoringové, nebankovní úvěrové a jiné instituce. V současnosti funguje devět bankovních holdingů a tři finanční skupiny pod vedením pojišťovny. I když význam pojišťovnictví a pojistného trhu v tržní ekonomice není doposud dost dobře doceněn.

Pojišťovnictví patří mezi významné a dynamicky se rozvíjející odvětví každé tržní ekonomiky. Svými aktivitami, tj. pojistnou ochranou svých klientů přispívá a podporuje ekonomickou stabilitu tržních ekonomik. Kromě pojistné ochrany má velký význam i akumulace poměrně velkého objemu peněžních prostředků, které získávají komerční pojišťovny od svých klientů a spravují je.

Není pochyb o tom, že i leasingové společnosti jsou nepostradatelnou součástí finančního trhu a jsou stále vyhledávány v hojném počtu i když v posledních dvou letech došlo k mírnému poklesu (leasing se vlivem změny daňových zákonů stal méně atraktivní zejména pro nepodnikající občany). S oblibou této nabízené finanční služby roste také větší konkurence, v jejímž důsledku došlo do značné míry k nasycení českého leasingového trhu (dle Výroční zprávy České finanční a leasingové asociace za rok 2004 se pohybuje kolem desátého místa v rámci celé Evropy).

Množství finančních služeb jednotlivých finančních institucí se tedy stále rozšiřuje. Institucím, na které se vztahují regulační pravidla o nezbytném kapitálovém vybavení, kriteriích solventnosti, pojištění vkladů, bezpečném umístění investic a řízení rizik podnikání, ztěžují činnost náklady spojené se stabilitou finančního sektoru. Instituce nesou různé riziko podnikání. Některé jsou pro stabilitu finančního systému významnější a podléhají proto od udělení licence mnohem přísnějším pravidlům. Zvyšující se nároky jsou jedním z důvodů zvyšující se potřeby a nezbytnosti finanční analýzy, která

umožňuje dospět k určitým závěrům o celkovém hospodaření a finanční situaci podniku, ale také o dílčích finančních cílech.

Tato bakalářská práce se nejprve zabývá finanční analýzou obecně, poté specifiky různých finančních institucí a v neposlední řadě aplikaci na vybrané finanční instituci, kde hlavním cílem je pokud možno komplexní posouzení současné finanční a ekonomické situace a určitý výhled do budoucna. Finanční analýza by měla zahrnovat následující oblasti : hodnocení majetkové a kapitálové struktury podniku, jakož i zhodnocení struktury nákladů a výnosů, diagnózu finanční situace podniku pomocí poměrových ukazatelů, odhalení případných poruch a nedostatečné hodnoty ukazatelů, zobrazení minulého vývoje finančního hospodaření podniku, atd.

Konečným výsledkem finanční analýzy by mělo být globální posouzení finanční situace podniku tzn. že výsledky finanční analýzy by mohly sloužit jako podklad pro tvorbu finančních plánů.

2. FINANČNÍ ANALÝZA PODNIKU

2.1. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA FINANČNÍ ANALÝZY

„Finanční analýza je oblast, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku, neboť zajišťuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností. Předmětem je úzce spojena s finančním účetnictvím, které poskytuje data a informace pro finanční rozhodování prostřednictvím základních finančních výkazů : rozvahy, výkazu zisků a ztráty a přehledu o peněžních tocích (cash flow). Tyto výkazy jsou sestaveny na podkladě finančního účetnictví jako procesu, který shromažďuje, eviduje, třídí a dokumentuje údaje o hospodaření podniku“ (VALACH, 1999).

„Účetnictví a účetní výkazy by měly být koncipovány tak, aby uspokojovaly potřeby finančního řízení a rozhodování. Nedostatkem účetních informací z hlediska finančního řízení je však to, že zobrazují minulost a neobsahují výhledy do budoucnosti. Poskytují finančnímu manažerovi údaje momentálního typu, v podobě převážně stavových absolutních veličin uváděných k určitému datu, resp. takových veličin za určité období, které jednotlivě mají malou vypovídací schopnost. Samotné souhrnné výstupy neposkytují úplný obraz o hospodaření a finanční situaci podniku, o jeho silných a slabých stránkách, nebezpečích, trendech a celkové kvalitě hospodaření“ (GRÜNWALD, 2004).

K překonání velké řady nedostatků se tedy využívá finanční analýza jako formalizovaná metoda, která porovnává získané údaje mezi sebou navzájem a rozšiřuje tak jejich vypovídací schopnost. Tím umožňuje dospět k určitým závěrům o celkovém hospodaření a finanční situaci podniku, podle nichž se vedení podniku ve velké většině rozhoduje. Finanční analýza představuje ohodnocení minulosti, současnosti a předpokládané budoucnosti finančního hospodaření podniku.

„Účelem a smyslem podniku je provést, s pomocí speciálních metodických prostředků, diagnózu finančního hospodaření podniku, podchytit všechny jeho složky, případně při podrobnější analýze zhodnotit blíže nějakou ze složek finančního hospodaření.

Finanční analýza podniku je jednou z nejvýznamnějších metod fundamentální analýzy, která je obecně zaměřena k získání odpovědi na otázku, zda je sledovaná akce podhodnocena či nadhodnocena a to na základě prověření kvality firmy a stanovení prognózy jejího dalšího vývoje“ (VALACH, 1999).

Uspokojivá finanční situace podniku se často označuje pojmem „finanční zdraví“ podniku. Za finančně zdravý podnik je možné považovat takový podnik, který je v danou chvíli schopen naplňovat smysl své existence tzn. že je schopen dosahovat trvale takové míry zhodnocení vloženého kapitálu, která je požadována investory vzhledem k výši rizika, s jakým je příslušný druh podnikání spojen.

„Čím větší výnosnost neboli rentabilita vloženého kapitálu, tím lépe pro podnik a jeho investory. Na kapitálovém trhu je míra perspektivní schopnosti zhodnocovat vložený kapitál „ohodnocena“ investory prostřednictvím tržní ceny akcií, případně cenami jiných cenných papírů emitovaných podnikem. Zároveň s rentabilitou je nutnou podmínkou finančního zdraví i likvidita, tedy schopnost včas uhrazovat splatné závazky“ (VALACH, 1999).

Opačným jevem je finanční tíseň, která souvisí s vážnými problémy v peněžních tocích a s ohrožením likvidity. Tato situace je řešitelná pouze změnou způsobu financování a zásadními změnami v činnosti podniku.

2.2. UŽIVATELÉ FINANČNÍ ANALÝZY A JEJICH INFORMAČNÍ POTŘEBY

Finanční analýza slouží různým uživatelům k různým účelům. Volba metody a nároky na zdroje dat jsou ovlivněny daným účelem. Zároveň musí být respektovány jednotlivé činnosti a jejich specifické charakteristiky. Žádná z metod však nedává absolutně nejlepší nebo nejhorší výsledky, proto bývá mnohdy užitečné dané metody kombinovat.

Volbu vhodné finanční analýzy určují především tyto hlediska:

- cíle jednotlivých uživatelských skupin
- dostupnost dat
- možnost výpočetní techniky a softwaru, který má analytik k dispozici
- časový prostor a finanční zdroje, které lze analýze věnovat

Výčet uživatelů finanční analýzy je velmi rozsáhlý a velmi rozmanitý. Analýzu může společnost provádět jak sama pro sebe, pro své potřeby, tak ji může provádět za určitým úmyslem i externí subjekt.

Podle toho, kdo provádí finanční analýzu, ji můžeme rozdělit do dvou oblastí:

- a) externí finanční analýza
 - vychází z veřejně dostupných finančních a účetních informací
- b) interní finanční analýza
 - můžeme ji přirovnat k rozboru hospodaření podniku, při kterém má interní analytik k dispozici údaje finančního nebo vnitropodnikového účetnictví, různé statistiky,...

„Informace, které se týkají finančního stavu podniku, jsou předmětem zájmu především subjektů přicházejících do kontaktu s daným podnikem. Jsou to především:

- investoři (akcionáři, společníci-zisk plynoucí z vlastnictví)
- manažeři (řízení podniku, hospodářské výsledky, prosperita)
- obchodní partneři (odběratelé, dodavatelé-likvidita)
- zaměstnanci (jistoty, perspektivy, mzdové a sociální podmínky)
- banky a jiní věřitelé
- stát a jeho orgány
- konkurenti

Další okruhy zájemců o finanční analýzu jsou např. analytici, daňoví poradci, burzovní makléři, odborové svazy, univerzity, novináři,... “ (KALOUSEK, MÁCHAL, 2000).

2.3. ZDROJE A JEJICH SPOLEHLIVOST A SROVNATELNOST

„Každá metoda finanční analýzy musí vycházet z ekonomických a finančních dat, z nichž těží určitou informaci. V odborné literatuře se rozlišují data a informace. Data vždy obsahují neurčité, zatím nepoznané složky, které se jeví jako rušivé a od nichž tato data nemohou být očištěna. Různé metody pak mají různou informační účinnost, tj. jsou schopny z dat získat různou úroveň informace. Bez ohledu na svá omezení jsou však data základním předpokladem provádění finanční analýzy.

Data pro finanční analýzu můžeme čerpat z mnoha informačních zdrojů. Tyto zdroje lze různými způsoby třídit. Základním třídění je na finanční a nefinanční a na kvantifikovatelné a nekvantifikovatelné. Jejich kombinací lze rozlišit tři hlavní skupiny informačních zdrojů:

1) finanční zdroje informací

- účetní výkazy finančního účetnictví a výroční zprávy
- vnitropodnikové účetní výkazy
- předpovědi finančních analytiků a managementu podniku
- burzovní zpravodajství
- kurzovní lístky, vývoj úrokových sazeb
- mediální ekonomické zpravodajství

2) kvantifikovatelné nefinanční informace:

- podnik.statistika a další podnikové evidence (personální, výrobní, evidence zakázek)
- prospekty, interní směrnice
- oficiální ekonomická statistika

3) nekvantifikovatelné informace:

- zprávy vedoucích pracovníků
- komentáře manažerů
- komentáře odborného tisku
- nezávislá hodnocení a prognózy
- odhady různých analytiků

Ve finanční analýze je důležité, aby měl analytik přístup k původním datům. Data totiž mají individuální charakter a práce se souhrny nemůže tyto prvotní data plně nahradit. Souhrny dat bývají tvořeny již s určitým cílem, takže informace, které by bylo možno získat z prvotních dat, jsou omezeny subjektivním zásahem.

Pro některé analýzy potřebujeme data podrobnější, pro jiné analýzy méně podrobná. Přesto by si však každý analytik měl být vědom úrovně spolehlivosti dat. Skutečná odborná analýza by měla obsahovat kromě výsledků samých i údaj o jejich spolehlivosti, resp. interval možných výsledků místo výsledku jiného, který vyvolává zdání jednoznačnosti a přitom může být založen na zkreslených datech.

Například výroční zprávy se mohou stát velmi významným zdrojem dat pro finanční analýzu. Cenná je především jejich veřejná dostupnost. Podle opatření ministerstva financí je podnik povinen umožnit každému do výroční zprávy nahlédnout a kromě toho je povinen ji uložit v Národním informačním středisku ČR. Aby jakákoliv analýza měla smysl, musíme vždy zajistit relativní srovnatelnost dat. V případě finanční analýzy jde o srovnatelnost časovou a srovnatelnost subjektů“ (SŮVOVÁ, 2000).

2.4. METODY FINANČNÍ ANALÝZY

Nejprve je nutno podotknout, že systém finanční analýzy není nikým kodifikovaný ani není žádným způsobem legislativně upraven právními předpisy, což značně komplikuje provádění finanční analýzy a způsobuje rozdílnost terminologie, postupů a v neposlední řadě různou interpretaci výsledků (např. stejným pojmům přiřazuje různý obsah nebo naopak různé pojmy jsou spojeny s jedním obsahem). I přes všechny tyto odlišnosti se vyvinuly určité obecně přijímané analytické postupy.

Základní rozdělení finanční analýzy je na tyto dvě skupiny:

- a) **elementární (základní)**
- b) **vyšší**

2.4.1. Elementární metody

„Elementární metody jsou založeny na základních aritmetických operacích s ukazateli, tzn. že vystačíme s elementární matematikou a procentním počtem. V mnoha případech tato analýza plně postačuje a v praxi je plně rozšířená. Její výhodou je jednoduchost a nenáročnost výpočetního zpracování. Bohužel tyto metody nejsou vždy použitelné a někdy může být takové zjednodušení ke škodě věci“ (SŮVOVÁ, 2000).

Základem finanční analýzy jsou tedy údaje obsažené v účetních výkazech a údaje od nich odvozené - finanční ukazatele, které lze třídit různými způsoby, podle různých kritérií (viz tab.č.1), a které se mohou vzájemně prolínat.

Tab.č.1 FINANČNÍ UKAZATELE DLE KRITÉRIÍ

KRITÉRIUM	TŘÍDĚNÍ
Vztah k účetním výkazům	• ukazatele rozvahové tj. položky aktiv a pasiv
	• ukazatele výsledkové, tj. náklady, výnosy, zisk
	• ukazatele peněžních toků (cash flow)
	• ukazatele mezivýsledkové, tj. ukazatele vzájemného vztahu rozvahy, výsledovky a peněžních toků
Způsob charakteristiky jevu	• extenzivní (objemové) - nesou informaci o rozsahu (objemu)
	• intenzivní - míra využití extenziv. ukazatelů a jejich změny
Matemat. způsob výpočtu	• absolutní-převzaté z údajů účetnictví
	• rozdílové-vzniklé rozdílem dvou jiných ukazatelů
	• poměrové-vzniklé poměrem dvou ukazatelů
	• procentní -poměr vyjádřený v procentech
Čas(okamžik nebo inter.)	• ukazatele stavové-udávají stav k určitému okamžiku
	• ukazatele tokové-udávají vývoj v určitém čase (položky výsledovky, peněžní tok)

V souvislosti s tříděním ukazatelů se elementární metody finanční analýzy obvykle člení na:

- analýzu absolutních ukazatelů (trendy, procentní rozbor)
- analýzu rozdílových a tokových ukazatelů
- přímou analýzu poměrových (podílových) ukazatelů
- analýzu soustav ukazatelů

2.4.1.1. Metoda absolutních a procentních ukazatelů:

Absolutní ukazatele:

Absolutní ukazatele jsou obsaženy přímo ve finančních výkazech podniku a vyjadřují položky účetních výkazů, například aktiva, pasíva, náklady, výnosy apod. V ČR uvádějí společnosti ve výroční zprávě obvykle finanční výkazy v úplné nebo agregované podobě

pouze za daný rok nebo za daný rok ve srovnání s rokem předchozím. V zahraničí může výroční zpráva obsahovat údaje i za období delší než pět let.

Samotný rozbor pomocí absolutních ukazatelů však může přehlížet řadu důležitých skutečností.

Procentní ukazatele:

„Procentní rozbor absolutních ukazatelů představuje nejjednodušší techniku analýzy účetních výkazů a slouží nám k prvotní orientaci v hospodaření podniku. Upozorňuje na problémové oblasti, které je potřeba podrobit podrobnějšímu zkoumání.

Provádí se ve dvou formách:

a) horizontální analýza:

= analýza vývojových trendů, která vyjadřuje změnu v určité položce v procentech nebo indexem (buď řetězovým nebo bazickým)

b) vertikální analýza:

= analýza komponent, která vyjadřuje strukturu aktiv a pasiv rozvahy či položek výkazu zisku a ztrát v procentech, kdy jednotlivé položky rozvahy jsou poměřovány k celkovým aktivům, respektive pasivům a položky výkazu zisků a ztrát jsou analogicky poměřovány s objemem výnosů, případně tržeb“ (VALACH, 1999).

2.4.1.2. Metoda rozdílových a tokových ukazatelů

Zásadním problémem absolutních ukazatelů je obtížná srovnatelnost údajů z různých velkých podniků, existuje však možnost srovnávání v rámci jednoho podniku. Výpočtem rozdílu absolutních ukazatelů získáme rozdílové ukazatele, které se obvykle označují jako finanční fondy nebo fondy finančních prostředků. V případě finanční analýzy „fond“ není zdrojem krytí aktiv jak jej vymezuje účetnictví, ale jedná se o agregace určitých stavových položek vyjadřujících aktiva nebo pasiva nebo rozdíl mezi určitými položkami aktiv na jedné straně a určitými položkami pasiv na straně druhé. Takový rozdíl je obvykle nazýván čistým fondem.

K nejčastěji používaným rozdílovým ukazatelům patří následující čtyři:

- a) čistý pracovní kapitál
- b) čisté pohotové prostředky
- c) čisté peněžně pohledávkové finanční fondy
- d) ukazatele založené na různých modifikacích zisku a přidané hodnoty

Do tokových ukazatelů patří analýza cash flow

2.4.1.3. Metoda poměrových ukazatelů

„Základním metodickým nástrojem finanční analýzy jsou tzv. finanční poměrové ukazatele. Jsou formou číselného vztahu, do kterého jsou uváděny finančně - účetní informace. Poměrové ukazatele se běžně vypočítají vydělením jedné položky (skupiny položek) jinou položkou (skupinou položek) uvedenou ve výkazech, mezi nimiž existují co do obsahu určité souvislosti. Konstrukce a výběr ukazatelů je podřízen hlavně tomu, co chceme změřit, musí být relativní zkoumanému problému či prováděnému rozhodnutí. Hlavní důraz z hlediska finančního manažera i ostatních uživatelů je kladen na vypovídací schopnost poměrových ukazatelů, vzájemné vazby a závislosti a způsob jejich interpretace a hodnocení. Pokud se týče velikosti vypočtených hodnot jednotlivých ukazatelů, je častým omylem představa, že lze stanovit nějaké pevné „doporučené“ či dokonce „optimální“ hodnoty poměrových ukazatelů, které mají univerzální platnost.

Ekonomická realita není bohužel takto jednoduchá a poměrové ukazatele nepředstavují naprosto přesná měřítko pro sledované charakteristiky hospodaření podniku, ale mají víceméně pravděpodobnostní charakter.

Za dlouhou dobu používání poměrových ukazatelů jako základního metodického nástroje finanční analýzy bylo navrženo velké množství, řádově desítky ukazatelů, z nichž některé se navzájem liší pouze drobnými modifikacemi. Praktickým používáním se však vyčlenila určitá skupina ukazatelů všeobecně akceptovaných, které umožňují vytvořit si základní představu o finanční situaci daného podniku“ (VALACH, 1999).

„Ukazatele se obvykle rozdělují do dvou hlavních kategorií:

- 1) provozní ukazatele, které vyjadřují výkonnost podniku a celkovou úroveň hospodaření s majetkem
- 2) finanční ukazatele, které se zaměřují na posouzení finanční struktury, zadluženosti a dluhové služby a likvidity, tedy schopnosti splácení závazků.

V rámci těchto dvou kategorií se sdružují do skupin, přičemž se každá skupina váže k nějakému aspektu postavení podniku, k jeho hospodářské a finanční situaci. Zpravidla se uvádí dělení na 5 nebo 6 základních skupin, podle posuzované vlastnosti podniku nebo podle klíčových charakteristik, na které se zaměřuje. Zároveň je nutné upozornit, že ani počet skupin, ani jejich obsahové vymezení není standardizováno.

Mezi základní charakteristiky patří:

- 1) výnosnost (rentabilita)
- 2) aktivita (rychlost a doba obratu prostředků, aktiv)
- 3) platební schopnost – solventnost (bezprostřední platební schopnost)
- likvidita (míra krátkodobé platební schopnosti)
- 4) finanční stabilita a zadluženost
- 5) ukazatele kapitálového trhu
- 6) provozní ukazatele“ (GRÜNWALD, 2004).

2.4.1.4. Metoda soustav ukazatelů neboli komplexní způsoby využití poměrových ukazatelů

„Nevýhodou individuálně posuzovaných poměrových ukazatelů je izolovaný pohled na jediný rys ekonomických procesů v podniku, pohled bez souvislosti. Snaha o nápravu této nevýhody vede k utřídění a vzájemnému propojení ukazatelů do soustav a modelů, které umožňují nejen analyzovat, ale i syntetizovat určité poznatky o ekonomických procesech. Existují modely založené na větším počtu ukazatelů (20 až 200), tak i modely ústící do jediného čísla (hodnotícího koeficientu, syntetického ukazatele).

„Při vytváření soustav ukazatelů se rozlišují:

- 1) Soustavy hierarchicky uspořádaných ukazatelů, jejichž typickým příkladem jsou pyramidové soustavy, které slouží k identifikaci logických a ekonomických vazeb mezi ukazateli jejich rozkladem.

„Pyramidové soustavy ukazatelů“

Tyto soustavy ukazatelů jsou obvykle graficky uspořádány do tvaru pyramidy, která obsahuje jeden tzv. vrcholový ukazatel, který se postupně rozkládá do dalších podrobnějších ukazatelů. Způsob rozkladu je buď aditivní (rozkládá se do součtu nebo rozdílu) nebo multiplikativní (rozkládá se do součinu nebo podílu dvou a více ukazatelů). Vrcholový ukazatel by měl postihovat základní cíl podniku (např. rentabilita aktiv, rentabilita vlastního jmění).

Mezi nejznámější pyramidový model patří model Du Pont neboli rozklad Du Pont. V základě jde o rozklad ukazatele rentability vlastního kapitálu na ukazatel rentability tržeb, obrat celkových aktiv a poměr celkových aktiv k vlastnímu jmění (tj. ukazatel finanční páky)“ (SŮVOVÁ, 2000).

- 2) Účelové výběry ukazatelů, sestavované na bázi komparativně - analytických nebo matematicko - statistických metod. Cílem je sestavit takové výběry ukazatelů, které by dokázaly kvalitně diagnostikovat finanční situaci firmy (finanční zdraví), respektive predikovat její krizový vývoj (finanční tíseň).

Podle účelu jejich použití se dělí na:

- bonitní (diagnostické) modely, které se snaží pomocí jednoho syntetického ukazatele (výběru několika málo ukazatelů), jenž nahrazuje jednotlivé analytické ukazatele různých vypovídacích schopností, vyjádřit finanční situaci, resp. pozici firmy (mezifiremní srovnávání)
- bankrotní (predikční) modely, které představují jakési systémy včasného varování, neboť podle chování vybraných ukazatelů indikují případné ohrožení finančního zdraví firmy

Podle způsobu jejich tvorby se modely člení na:

- Jednorozměrné modely, které se snaží najít jednoduchou charakteristiku, jež by souhrnně vyjadřovala finančně - ekonomickou situaci firmy a dokázala by relativně spolehlivě rozlišit prosperující a neprosperující firmy. Tato charakteristika se zpravidla vytváří tak, že se vyberou určité typické poměrové ukazatele, jejichž vyčíslená hodnota se transformuje na body, ze kterých se potom vypočítá jednoduchý resp. vážený součet. Body se přitom přiřazují pomocí bodových stupnic,

které se obvykle sestavují expertními metodami. Mezi nejznámější patří: Kralicek, Beaver a Tamari.

- Vícerozměrné modely, jsou modely u kterých je výběr poměrových ukazatelů (i jejich váhy) stanoven pomocí složitějších matematicko - statistických metod. Nejčastěji se při jejich konstrukci používá diskriminační analýza. Mezi nejznámější vícerozměrné modely predikce patří Altmanova formule bankrotu (tzv.Z-skóre) - Altmanův model relativně dobře předpovídá bankrot podniku asi na dva roky do budoucnosti, s nižší přesností (asi 70%) pak na dobu pěti let., Taflerův model a Beermanova diskriminační funkce“ (SEDLÁČEK, 2001).

Pro hodnocení finančního zdraví podniků v ČR slouží soustava zpracovaná Ivanem a Inkou Neumaierovými. Tento index se označuje jako Index důvěryhodnosti českého podniku.

2.4.2. Vyšší metody finanční analýzy

„Vyšší metody finanční analýzy vyžadují náročnější matematické úvahy a postupy.

Lze je rozdělit do dvou skupin:

❖ Matematicko - statistické metody, tj.:

- bodové a intervalové odhady ukazatelů
- statistické testy odlehlých dat
- empirické distribuční funkce
- regresivní a korelační analýza
- autoregresivní modelování
- analýza rozptylu
- vícerozměrné analýzy (např. faktorová, diskriminační, shluková, analýza hlavních komponentů)
- robustní metody

Je třeba upozornit, že ačkoliv jsou tyto metody náročnější a mohou postihovat více souvislostí mezi zkoumanými veličinami, není to samo o sobě zárukou větší úspěšnosti

zkoumání. Základem úspěchu jsou vždy logické a racionální ekonomické úvahy, jakož i potřebná kvalita zkoumaných dat. V případě těchto metod pak hraje významnou roli i samotná kvalita zpracování a znalost podstaty metod.

❖ nestatistické metody finanční analýzy

- metody založené na teorii matných množin
- metody založené na alternativní teorii množin
- metody formální matematické logiky
- expertní systémy
- metody fraktální geometrie
- neuronové sítě
- metody založené na gnostické teorii neurčitých dat

Rozvoj těchto metod byl motivován hranicemi použitelnosti metod statistických. Jejich zavádění do praxe ve finanční analýze je rychlé, je vedeno zejména snahou získat ze znalosti těchto metod určité výhody na kapitálových trzích“ (VALACH, 1999).

3. FINANČNÍ INSTITUCE, **hlavní principy činností těchto subjektů**

3.1. ROLE A PODSTATA BANK V TRŽNÍ EKONOMICE

„Základní přístup k vymezení banky vychází z její ekonomické podstaty, to znamená ekonomických funkcí, které banky plní. V praxi existují banky, které se z různých důvodů specializují na různé typy obchodů či klientů (popř. naopak neprovádějí některé typy obchodů), vznikají tak různé druhy bank, jejichž činnost může být v důsledku toho značně rozdílná. Z pohledu podnikohospodářského jsou banky podniky, které provádějí bankovní obchody neboli jejich výstupem jsou služby označované jako bankovní produkty. Banky mají ovšem ve srovnání s podniky v jiných odvětvích ekonomiky řadu specifických rysů, jejichž příčiny lze v obecné rovině odvodit z jejich podstaty jako „obchodníků se svěřenými penězi“. To má závažné makro i mikroekonomické konsekvence“ (DVOŘÁK, 1999).

Je zřejmé, že banky rozhodují o alokaci významné části kapitálu v ekonomice. Mají tak velký význam z hlediska vývoje a stability celé ekonomiky. Pro banky je typický vysoký podíl cizích zdrojů v pasivech (je třeba si uvědomit, že vysoký podíl cizích zdrojů banky je spojen s přijímáním vkladů od klientů). Ten vyplývá primárně ze snahy banky maximalizovat svoji ziskovost. Na druhé straně musíme brát ale v úvahu, že v důsledku poskytování specifických služeb má banka na straně aktiv převahu pohledávek.

„Lze snadno dokázat, že v případě, kdy mezní náklady na cizí zdroje jsou nižší než mezní výnosy z aktiv, potom s rostoucím podílem cizího kapitálu poroste i míra zisku. Proto banky zpravidla hospodaří pouze s malým vlastním kapitálem a většinu svých aktiv kryjí z cizích zdrojů. V této souvislosti se mohou objevit dvě otázky: čím je dána minimální výše vlastního kapitálu a proč podíl vlastního kapitálu není takto nízký i u nebankovních subjektů.“

Při hledání odpovědi na první otázku je třeba zdůraznit vzájemnou vazbu mezi podílem cizího a vlastního kapitálu a rizikovostí banky. Zvyšování podílu cizího kapitálu nevede totiž pouze ke zvýšení ziskovosti bank, ale současně i ke zvýšení rizikovosti banky. Zvýšená rizikovost souvisí s klesající solventností (schopnost banky pokrýt ztráty z vlastních zdrojů) banky, ke které při rostoucím podílu cizího kapitálu (resp. klesajícím podílu vlastního kapitálu) dochází. Rostoucí rizikovost se bude promítat ve vyšším

požadovaném výnosu věřitelů banky, porostou tedy náklady na cizí zdroje. Teoretickým limitem pro snižování podílu vlastního kapitálu je situace, kdy náklady na cizí kapitál vzrostou nad úroveň dosažitelných výnosů z aktiv banky. V této chvíli je zřejmé, že další zvyšování podílu cizího kapitálu povede ke snížení ziskovosti banky. Proti nadměrnému nárůstu rizikovosti bank slouží tzv. kapitálová přiměřenost, která stanovuje určitou minimální míru solventnosti banky. Na otázku, proč je takto nízký podíl vlastního kapitálu typický pouze pro banky, je odpověď jednoduchá: nebankovní subjekty nemají možnost získat takto vysoký podíl cizího kapitálu. Jen těžko by totiž hledali banku, která by jim byla ochotna poskytnout úvěr, jež by vedl k takto vysokému podílu cizího kapitálu, obdobně by to platilo i o investorech, kteří by jen těžko kupovali dluhopisy emitované s tímto dopadem. Z toho plyne, že případné problémy banky mohou zasáhnout široký okruh vkladatelů a mít tak nejen významný ekonomický, ale eventuálně i politický či sociální dopad. Zdraví bankovního podniku tak není jen otázkou jejich akcionářů, ale je třeba nastavit takové systémové podmínky, které by v maximální míře vytvářely prostor i tlak na stabilitu bank. Nicméně přes výše uvedené odlišnosti platí, že cíl činnosti banky (ať již definovaný jako maximalizace tržní ceny akcií či maximalizace zisku) je shodný jako u kteréhokoliv jiného podniku. (To nevylučuje možnost existence bank, u nichž ziskový motiv může být do určité míry potlačen. Tak tomu může být např. u bank, v nichž má účast stát a jsou zakládány s cílem podpory některých státních záměrů, nebo u družstevních forem bank, kde je cílem uspokojování potřeb svých členů “) (DVOŘÁK, 1999).

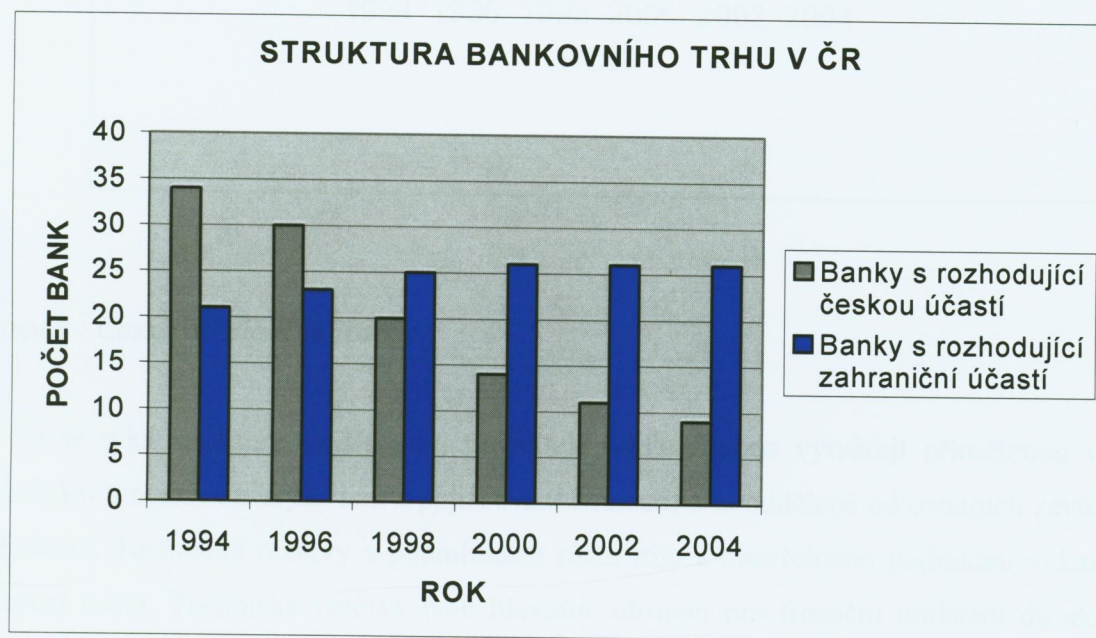
Činnosti, které mohou banky, pokud je mají povoleny v udělené licenci, vykonávat:

- finanční zprostředkování v užším pojetí, to znamená získávání volného kapitálu od věřitelů a jeho poskytování dlužníkům
- emise bezhotovostních peněz
- zprostředkování platebního a zúčtovacího styku
- zprostředkování finančního investování na peněžním a kapitálovém trhu
- investování do CP na vlastní účet
- finanční pronájem (finanční leasing)
- platební styk a zúčtování
- vydání a správu platebních prostředků, např. platebních karet a cestovních šeků
- poskytování záruk
- otevírání akreditivů

- obstarávání inkasa
- poskytování investičních služeb
- finanční makléřství
- výkon funkce depozitáře
- směnářenskou činnost (nákup devizových prostředků)
- poskytování bankovních informací
- obchodování na vlastní účet nebo účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem
- pronájem bezpečnostních schránek

Postupem času počet bank klesá. Tento pokles můžeme zpozorovat zejména u bank s rozhodující českou účastí (viz graf č.1).

Graf č.1 STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU V ČR

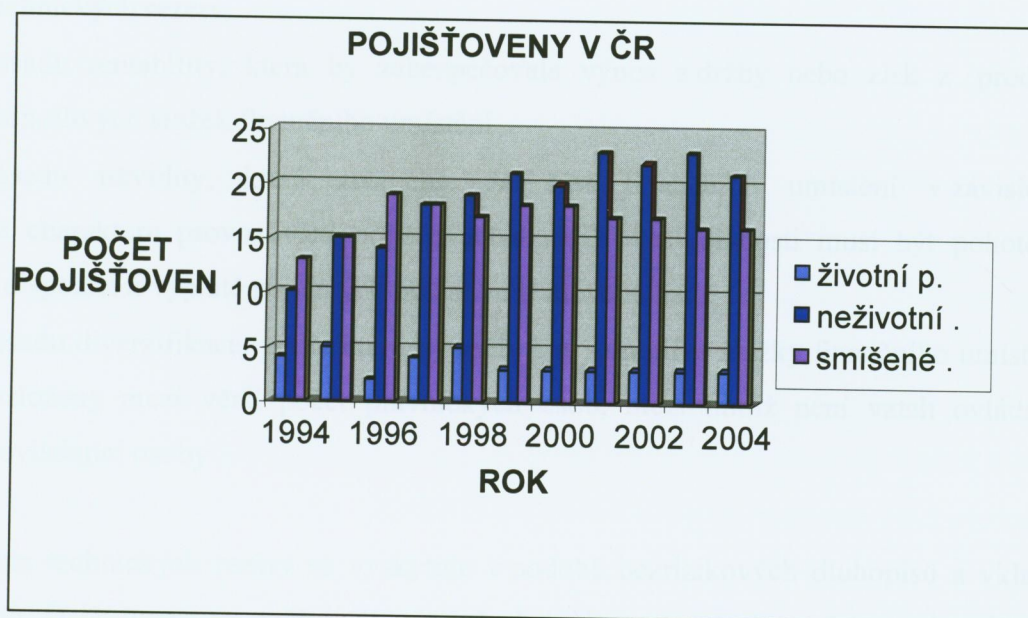
Pramen: ČNB

3.2. PODSTATA POJIŠŤOVEN A JEJICH ČINNOSTÍ V TRŽNÍ EKONOMICE

Při vymezování podstaty pojišťovny je třeba si uvědomit, že pojistný trh se dělí do dvou samostatně sledovaných a v zahraničí zpravidla institucionálně oddělených částí: životní pojištění a neživotní pojištění. Na současném domácím pojistném trhu kromě

specializovaných pojišťoven fungují univerzální pojišťovny s oddělenými účty k životnímu a neživotnímu pojištění (viz graf č.2).

Graf č.2 STRUKTURA POJIŠŤOVEN V ČR

Pramen : Česká asociace pojišťoven

Co se týká struktury pojišťovny, pojistitelé podle zákona vytvářejí přiměřenou výši technických rezerv ke krytí rizik z pojišťovací činnosti, a to odděleně od ostatních závazků pojistitele. Technické rezervy v podmínkách růstu trhu a obezřetného podnikání vykazují rostoucí trend. Technické rezervy jsou hlavním zdrojem pro finanční umístění do aktiv, která podléhají omezením ze zákona .

„Finanční umístění (investice) v pojišťovnách patří k významným aktivům pojišťovny a z časového hlediska jde zejména o majetek dlouhodobé povahy. Výše finančního umístění musí odpovídat výši technických rezerv jako zdrojů krytí. Musí být dostatečně likvidní, aby byla zajištěna solventnost pojišťovny (solventnost pojišťovny je základním kritériem pro posuzování finanční stability. Představuje stav vlastních zdrojů včetně garančního fondu, který je tvořen z příspěvků pojistitelů a určitého druhu pojistného).

Ze zákona o pojišťovnictví vyplývá, že musí být dodrženy zásady ve skladbě finančního umístění aktiv u pojišťoven a zajišťoven.

Jedná se o:

- zásadu bezpečnosti, která představuje záruku návratnosti vložených prostředků technických rezerv
- zásadu rentability, která by zabezpečovala výnos z držby nebo zisk z prodeje jednotlivých složek finančního umístění
- zásadu likvidity, která znamená, že část finančního umístění v závislosti na charakteru provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti musí být pohotově k dispozici k výplatě pojistných plnění ve stanovené lhůtě
- zásadu diverzifikace, podle které by měly být jednotlivé složky finančního umístění rozloženy mezi větší počet právnických osob, mezi nimiž není vztah ovládané a ovládající osoby

Většina technických rezerv se vyskytuje v podobě bezrizikových dluhopisů a vkladů v bankách. Další investice směřují do veřejně obchodovatelných domácích a zahraničních dluhopisů, hypotečních zástavních listů, nemovitostí v ČR a jen nepatrná část do zajišťovacích derivátů. Z hlediska plnění kritéria solventnosti daného vyhláškou by disponibilní (skutečné) vlastní zdroje měly být vyšší nebo alespoň na úrovni požadované míry solventnosti.

Pojišťovací činnost pojišťovny zahrnuje:

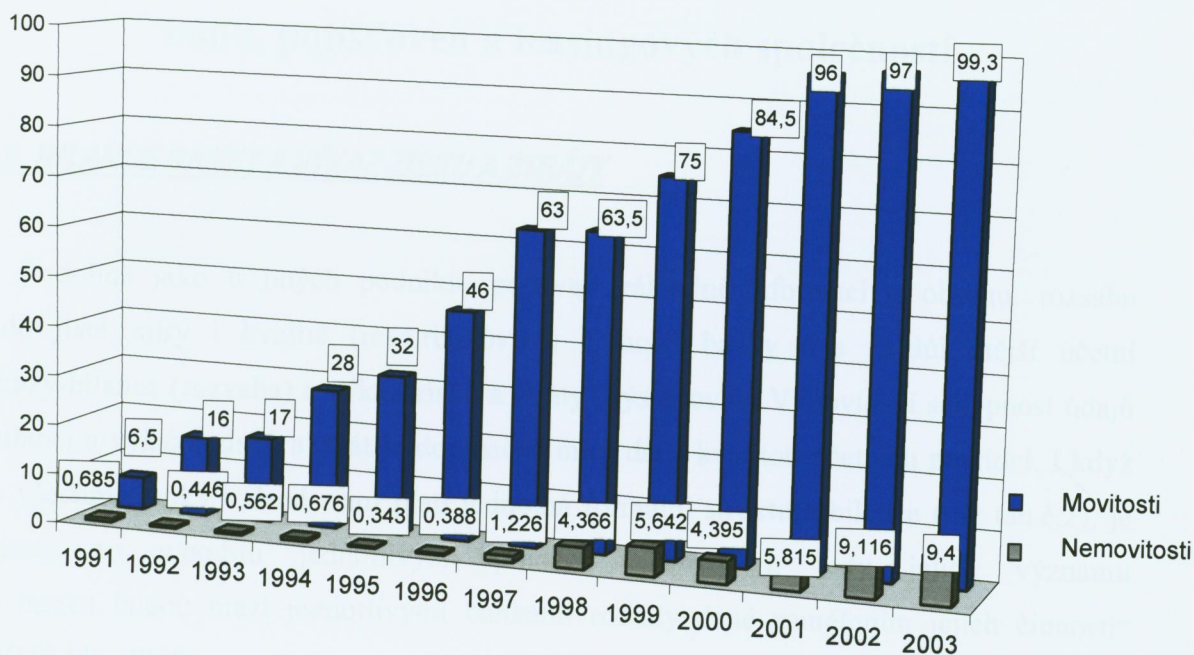
- uzavírání pojistných smluv
- správa pojištění
- poskytování plnění z pojistných smluv
- finanční umístění, tj. investování prostředků technických rezerv
- uzavírání smluv se zajišťovny o zajištění závazků z pojistných smluv
- zábrannou činnost, tj. předcházení vzniku škod a zmírňování jejich následků
- součástí pojišťovací činnosti je také nakládání s aktivy, jejichž zdrojem jsou technické rezervy pojišťovny

Se souhlasem ministerstva financí může pojišťovna vykonávat i další činnosti: například poradenskou činnost nebo šetření pojistných událostí“ (JANOVSKÁ, 2003).

3.3. LEASINGOVÁ SPOLEČNOST

Leasingovou společností rozumíme specializovanou firmu (buď a.s. nebo s.r.o.) nebo dceřinou společnost banky, která zprostředkovává pronájem výrobků a výrobních prostředků na určité období na základě úhrady leasingových poplatků formou splátek. Různé společnosti se orientují na různé typy leasingů. Uplatňuje se zejména u předmětů dlouhodobé spotřeby, ale i ve službách. Nahrazuje investování, jehož předmětem může být jakýkoliv hmotný i nehmotný majetek (viz graf č.3). V současnosti není problém pomocí leasingu získat předměty za desítky tisíc korun stejně jako za stamiliony. Leasingové společnosti jsou součástí České finanční a leasingové asociace, která sdružuje společnosti, které mají sídlo v České republice a které se trvale a pravidelně zabývají leasingovými operacemi, spotřebitelskými úvěry, splátkovými prodeji a jinými nebankovními produkty pro investory a spotřebitele. Z hlediska struktury je třeba brát v úvahu, že v leasingové společnosti bude nutně převládat vysoký podíl aktiv, tzn. vysoký podíl majetku (po celou dobu pronájmu - až do poslední splátky patří předmět leasingu leasingové společnosti), který společnost pronajímá na základě smlouvy a na druhé straně vysoký podíl cizích zdrojů, které často využívá k financování pronajímaného majetku. Podle sjednaného splátkového kalendáře inkasují leasingové společnosti jednotlivé splátky, většinou rovnoměrné. Pohledávky ve lhůtě a po lhůtě splatnosti (dlužné částky) vytváří vedle peněžních prostředků nejvýznamnější oběžná aktiva leasingové společnosti. Mezi ostatními aktivy je nutno neopomenout příjmy příštích období (nájemné placené pozadu) a na straně pasiv výnosy příštích období (nájemné placené dopředu).

**Graf č.3 Růst leasingových obchodů členů Asociace LS ČR
(v mld Kč)**

Pramen: Česká finanční a leasingová asociace

4. ODLIŠNOSTI VE VÝKAZECH ZISKU A ZTRÁTY

A ROZVAZE

bank, pojišťoven a leasingových společností

4.1. BILANCE BANKY A VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

„Podobně jako u jiných podniků, podávají základní informaci o obsahu, rozsahu a do jisté míry i kvalitě (resp.rizikovost) činnosti banky dva nejdůležitější účetní výkazy-balance (rozvaha) a výkaz zisků a ztráty (výsledovka). Vypovídací schopnost údajů v bilanci a výkazu zisků a ztrát je do značné míry dána kvalitou účetních pravidel. I když pro všechny banky v dané zemi platí jednotná formální struktura balance (viz tab.č.2), je zřejmé, že v podílu jednotlivých položek balance, a tedy jejich významu pro banku budou mezi jednotlivými bankami rozdíly dané zaměřením jejich činnosti“ (DVOŘÁK, 2005).

Tab.č.2 BILANCE BANKY

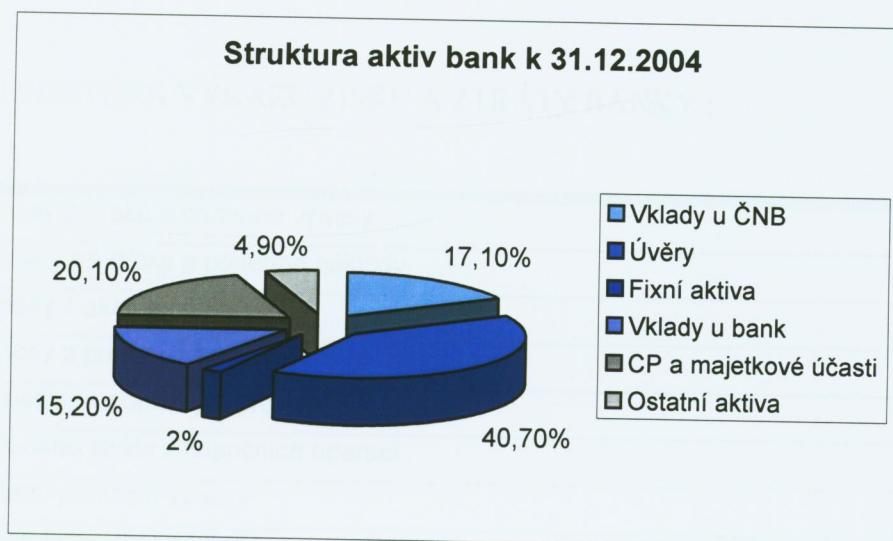
AKTIVA	PASIVA
1. Pokladní hotovost a vklady u CB	1. Závazky vůči bankám a družstevním záložnám
2. Státní bezkupónové dluhopisy a ostatní CP přijímané CB k refinancování	2. Závazky vůči klientům
3. Pohledávky za bankami a družstevními záložnami	3. Závazky z dluhových CP
4. Pohledávky za klienty	4. Ostatní pasiva
5. Dluhové CP	5. Výnosy a výdaje příštích období
6. Akcie, podílové listy a ostatní podíly	6. Rezervy
7. Účasti s podstatným vlivem	7. Podřízené závazky
8. Účasti s rozhodujícím vlivem	8. Základní kapitál
9. Dlouhodobý nehmotný majetek	9. Emisní ažio
10. Dlouhodobý hmotný majetek	10. Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku
11. Ostatní aktiva	11. Rezervní fond na nové ocenění
12. Pohledávky za upsaný základní kapitál	12. Kapitálové fondy
13. Náklady a příjmy příštích období	13. Oceňovací rozdíly
AKTIVA celkem	14. Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta z předchozích období
	15. Zisk nebo ztráta za účetní období
	PASIVA celkem

PODROZVAHOVÁ AKTIVA	PODROZVAHOVÁ PASIVA
1.Poskytnuté přísliby a záruky	1.Přijaté přísliby a záruky
2.Poskytnuté zástavy	2.Přijaté zástavy
3.Pohledávky ze spotových operací	3.Závazky ze spotových operací
4.Pohledávky z pevných termínových operací	4.Závazky z pevných termínových operací
5.Pohledávky z obcí	5.Závazky z opcí
6.Odepsané pohledávky	6.Hodnoty převzaté do úschovy, do správy a k uložení
7.Hodnoty předané do úschovy, do správy a k uložení	7.Hodnoty převzaté k obhospodařování
8.Hodnoty předané k obhospodařování	
PODROZVAHOVÁ AKTIVA celkem	PODROZVAHOVÁ PASIVA celkem

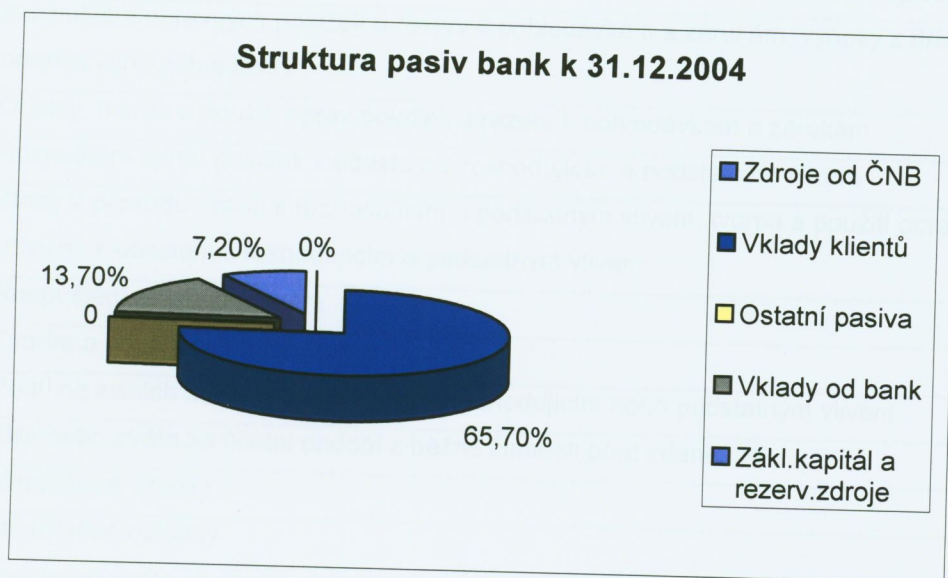
V meziročním srovnání se struktura aktiv a pasiv bankovního sektoru v zásadě nezměnila (viz graf č.3, 4).

Vývoj bilanční sumy celého sektoru i jednotlivých skupin byl, kromě větší aktivity na mezibankovním trhu a v důsledku pokračování růstu depozit stavebních spořitelů zvyšujících stranu pasiv bankovního sektoru, značnou měrou ovlivněn změnami v oblasti úvěrů. Celková emise úvěrů představuje trvale rozhodující část aktivní strany bilanční sumy. Poptávka po úvěrech se každým rokem zvyšuje. Zlepšením ekonomické situace dlužníků a zvýšením jejich schopnosti splácet úvěry se v roce 2004 opět meziročně zvýšil podíl úvěrů poskytnutých bankami klientům. Do růstu poměrných hodnot se promítl absolutní růst celkové bilanční sumy a rovněž úvěry klientů vzrostly i v absolutní výši. Mezi skupinami bank je intenzita poskytování úvěrů odlišná.

Graf č. 4 STRUKTURA AKTIV ČESKÉHO BANKOVNÍHO SYSTÉMU

Graf č. 5 STRUKTURA PASIV ČESKÉHO BANKOVNÍHO SYSTÉMU

Pramen: ČNB-Bankovní dohled

„Výkaz zisku a ztrát ukazuje náklady a výnosy banky neboli hospodaření banky za dané období. Výkaz zisku a ztrát může mít horizontální (bilanční) uspořádání, kdy levá strana ukazuje jednotlivé druhy nákladů banky, pravá strana potom výnosy banky. Vyvažující položkou je zisk nebo ztráta. Nebo může mít vertikální podobu (viz tab.č.4) , kdy jsou postupně sumarizovány jednotlivé výnosy, od kterých jsou odečítány příslušné náklady a výslednou položkou je zisk (popř.ztráta)“ (DVOŘÁK, 2005).

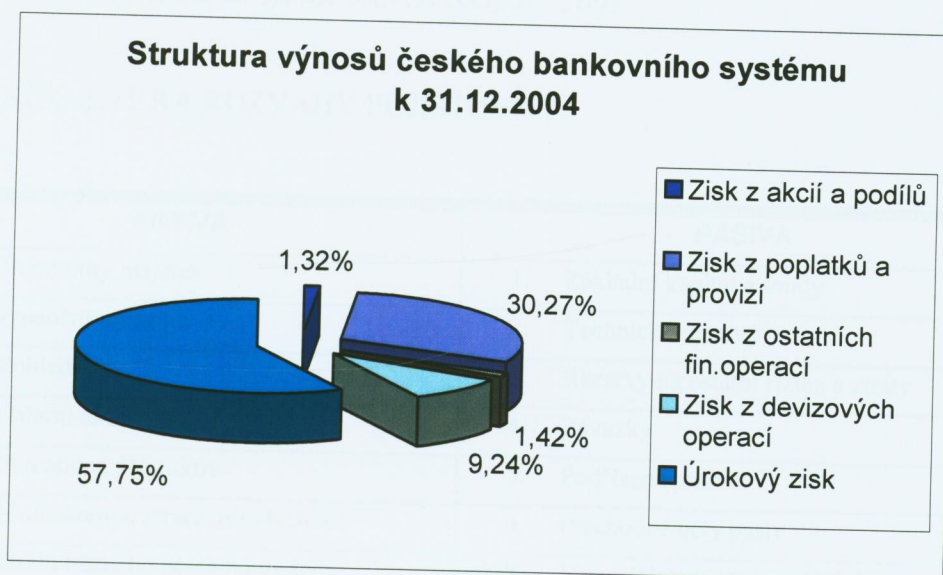
tab.č.3 STRUKTURA VÝKAZU ZISKU A ZTRÁTY BANKY :

1.	Výnosy z úroků a podobné výnosy
2.	Náklady na úroky a podobné náklady
3.	Výnosy z akcií a podílů
4.	Výnosy z poplatků a provizí
5.	Náklady na poplatky a provize
6.	Zisk nebo ztráta z finančních operací
7.	Ostatní provozní výnosy
8.	Ostatní provozní náklady
9.	Správní náklady

10. Rozpuštění rezerv a opravných položek k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku
11. Odpisy, tvorba a použití rezerv a opravných položek k dlouh.hm. a nehm.majetku
12. Rozpuštění opravných položek a rezerv k pohledávkám a zárukám, výnosy z dříve odepisované pohledávky
13. Odpisy, tvorba a použití oprav.položek a rezerv k pohledávkám a zárukám
14. Rozpuštění oprav.položek k účastem s rozhodujícím a podstatným vlivem
15. Ztráty z převodu účastí s rozhodujícím a podstatným vlivem, tvorba a použití opravných položek k účastem s rozhodujícím a podstatným vlivem
16. Rozpuštění ostatních rezerv
17. Tvorba a použití ostatních rezerv
18. Podíl na ziscích nebo ztrátách účastí s rozhodujícím nebo podstatným vlivem
19. Zisk nebo ztráta za účetní období z běžné činnosti před zdaněním
20. Mimořádné výnosy
21. Mimořádné náklady
22. Zisk nebo ztráta za účetní období z mimořádné činnosti před zdaněním
23. Daň z příjmu
24. Zisk nebo ztráta za účetní období po zdanění

Základní představu o struktuře výnosů za český bankovní systém ukazuje graf č.5

Graf č.5 STRUKTURA ZISKŮ ČESKÉ BANKOVNÍ SOUSTAVY ZA ROK 2004

Pramen: ČNB-Bankovní dohled

Zisk z finanční činnosti je rozhodující složkou celkového zisku bankovního sektoru před zdaněním. Dlouhodobé úspěšné hospodaření bank je plně závislé na průběžné tvorbě zisku z finanční činnosti, jehož výsledná úroveň je ovlivněna jednak vnitřními faktory, které jsou plně v rukou vedení bank (např. alokace aktiv do ziskových obchodů, diverzifikace rizik či zavádění nových technologií), jednak vnějším ekonomickým prostředím (v roce 2004 přetrvávalo prostředí nízkých úrokových sazeb a tudíž i nízkých úrokových marží). Další operace, jako např. prodej aktiv, rozpouštění rezerv aj., mohou rovněž do značné míry ovlivnit dosaženou výši celkového zisku, jde však o mimořádné příjmy, které mohou vylepšit celkový obraz hospodaření banky jen krátkodobě.

4.2. BILANCE POJIŠŤOVNY A VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

Stejně jako pro banky, tak i pro pojišťovny platí jistá pravidla při sestavování rozvahy a výkazu zisků a ztrát. Tyto výkazy pojišťoven vychází z údajů účetnictví a navazují na uzavírání účetních knih.

Rozvaha pojišťoven představuje výkaz o druhovém členění majetku, aktivech a jeho zdrojích - pasivech (viz tab.č.4). Je uspořádána ve sloupcích obsahujících číslo položky, položku, číslo řádku a hodnotové údaje za běžné a minulé období.

Rozvaha a výkaz zisku a ztrát dle JANOVSKE M., 2003

tab.č.4 STRUKTURA ROZVAHY POJIŠŤOVNY

AKTIVA	PASIVA
1. Nehmotný majetek	1. Základní kapitál a fondy
2. Finanční umístění	2. Technické rezervy
3. Pohledávky	3. Rezervy na ostatní rizika a ztráty
4. Ostatní aktiva	4. Závazky
5. Přechodné účty aktiv	5. Podřízená pasiva
6. Neuhrazenou ztrátu minulých let	6. Přechodné účty pasiv
7. Ztrátu běžného účetního období.	7. Nerozdělený zisk minulých let
	8. Zisk běžného účetního období
AKTIVA celkem	PASIVA celkem

Výkaz zisku a ztráty (viz tab.č.5) patří k základním účetním výkazům, obsahuje položky výnosů a nákladů pro zjištění hospodářského výsledku pojišťovny a zahrnuje:

- I. Technický účet k neživotnímu pojištění
- II. Technický účet k životnímu pojištění
- III. Netechnický účet

Tab.č.5 VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY POJIŠŤOVEN

<i>Technický účet k neživotnímu pojištění obsahuje:</i>	
1.	Zasloužené pojistné
2.	Převedené výnosy z finančního umístění z netechnického účtu
3.	Ostatní technické výnosy
4.	Náklady na pojistná plnění
5.	Změnu stavu ostatních technických rezerv
6.	Prémie a slevy
7.	Čistou výši provozních výdajů
8.	Ostatní technické náklady
9.	Změnu stavu vyrovnávací rezervy
<i>Technický účet k životnímu pojištění obsahuje:</i>	
1.	Zasloužené pojistné
2.	Výnosy z finančního umístění
3.	Přírůstky hodnoty finančního umístění
4.	Ostatní technické výnosy
5.	Náklady na pojistná plnění
6.	Změnu stavu jiných rezerv
7.	Prémie a slevy
8.	Čistou výši provozních výdajů
9.	Náklady na finanční umístění
10.	Úbytky hodnoty finančního umístění
11.	Ostatní technické náklady
12.	Převod výnosů z finančního umístění na netechnický účet
13.	Výsledek technického účtu k životnímu pojištění

<i>Netechnický účet obsahuje:</i>	
1.	Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění
2.	Výsledek technického účtu k životnímu pojištění
3.	Výnosy z finančního umístění
4.	Převedené výnosy finančního umístění z technického účtu k životnímu pojištění
5.	Náklady na finanční umístění
6.	Převod výnosů z finančního umístění na technický účet k neživotnímu pojištění
7.	Ostatní výnosy
8.	Ostatní náklady
9.	Daň z příjmů z běžné činnosti
10.	Hospodářský výsledek po zdanění
11.	Mimořádné výnosy
12.	Mimořádné náklady
13.	Mimořádný hospodářský výsledek
14.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti
15.	Ostatní daně a poplatky
16.	Hospodářský výsledek za účetní období

Tyto základní účetní výkazy doplňuje příloha, ve které jsou podrobněji uvedeny další informace. Podrobná verze oficiální struktury rozvahy a výkazu zisku a ztráty pojišťoven viz příloha č.1 a č.2.

4.3. BILANCE A VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY LEASINGOVÉ SPOLEČNOSTI

Rozvaha leasingové společnosti je bilančně uspořádaný přehled aktiv (majetku) na jedné straně a zdrojů financování (vlastní a cizí zdroje) na straně druhé (viz tab.č.6). Jelikož leasingové společnosti jsou ve většině případů společnosti s.r.o. mají i předepsané účetní výkazy stejné jako ostatní společnosti s.r.o., neexistují pro ně žádné specifické výkazy.

tab.č.6 STRUKTURA ROZVAHY LEASINGOVÉ SPOLEČNOSTI

AKTIVA	PASIVA
AKTIVA celkem	PASIVA celkem
1. Pohledávky za upsaný základní kapitál	1. Vlastní kapitál
2. Dlouhodobý majetek	2. Cizí zdroje
3. Oběžná aktiva	3. Časové rozlišení
4. Časové rozlišení	

„Aktiva za běžné účetní období se vykazují v rozvaze v netto hodnotě rozložené na brutto stav majetku (vstupní ceny) a korekce k jednotlivým složkám aktiv (oprávky a opravné položky), aktiva za srovnatelné období jsou uváděná v netto hodnotách, pasiva (položky vlastního kapitálu, rezerv, závazků a jiných pasiv) se vykazují za běžné i srovnatelné minulé období v účetních hodnotách. V rozvaze i v účetních knihách se aktiva a závazky člení na krátkodobý a dlouhodobý podle doby použitelnosti do jednoho roku nebo více let, popř. u pohledávek a závazků podle stejné doby splatnosti (jeden rok a více let). V případě, že s ohledem na charakter majetku a závazků není možné objektivně použít kritérium krátkodobosti a dlouhodobosti, pro zařazení je rozhodující záměr účetní jednotky projevový při jejich pořízení .

Výkaz zisků a ztrát je stupňovitě uspořádaný přehled nákladů a výnosů s příslušnými mezisoučty na úrovni jednotlivých stupňů. Jednotlivé stupně charakterizují úroveň hospodaření v provozní hospodářské činnosti (předmět činnosti podniku), finanční činnosti a mimořádné (nahodilé) činnosti “ (RYNEŠ, 2004).

Nejvýznamnějšími položkami výkazu zisku a ztráty jsou u leasingové společnosti tržby za prodej služeb, odpisy pronajímaného majetku, nákladové úroky z přijatých úvěrů a půjček, v případě poskytování spotřebitelských úvěrů výnosové úroky.

Leasingové společnosti zprostředkovávají často uzavření pojištění předmětu leasingu, z toho tedy vyplývá, že ve finančních nákladech je zachyceno pojištění placené pojišťovně a ve finančních výnosech pojištění placené nájemcem. Sankční nároky, které často plynou ze smluvních podmínek při nedodržení smlouvy (úroky z prodlení, smluvní pokuty,...) se ve výkazu projeví jako vznik pohledávky a výnosu bez ohledu na to, zda byly skutečně uhrazeny.

V případě předčasného ukončení leasingu, respektive zrušení smlouvy, se najatý majetek vrací pronajímateli – leasingové společnosti. Zůstatek účtu „Výnosy příštích období“ zúčtovává společnost do výnosů. Vracený majetek společnost znovu realizuje prodejem, popř. novým pronájmem. V tomto případě vzniká za původním nájemcem škoda (sankční nárok), která je z části předplacena nerozpuštěnou částí zálohy inkasované na počátku leasingu. Zůstatek účtu „Dlouhodobé přijaté zálohy“ zúčtovává společnost do výnosů. V případě odcizení předmětu leasingu zúčtovává leasingová společnost jeho účetní zůstatkovou cenu do mimořádných nákladů. Mimořádné výnosy pak představují pojistné plnění z této pojistné události.

5. VLIV JEDNOTLIVÝCH SPECIFIK NA VÝSTUPY FINANČNÍ ANALÝZY

5.1. FINANČNÍ ANALÝZA BANKY

Mnoho prověřovacích metod bank je zaměřeno hlavně na analýzu úvěrových rizik. V bankovníctví je ale rizikový faktor vícerozměrový. Proto finanční analýza bank musí být zaměřena kromě kvality aktiv též na likviditu, pasiva, kapitálovou přiměřenost a další. Pro posouzení kvality banky slouží soubor analytických ukazatelů, které dostatečně dokáží porovnat srovnatelné banky. Neúspěchy a potíže bank pramení zpravidla ze špatné alokace zdrojů a příliš vysokých nákladů. Je tedy prvořadým úkolem finanční analýzy sledovat vývoj ukazatelů a včas signalizovat tendence do potíží.

Chování komerčních bank je podobné jako u jiných ekonomických subjektů na trhu. Chtějí maximalizovat vlastní zisk, což je možné několika základními způsoby. Buď zvýšením objemu aktiv a úrokové míry nebo snížením objemu pasiv a placených úroků. Též lze redukovat režijní náklady a rezervy na úvěrové ztráty. Placená daň z příjmu je s vnějším vlivem a banka ji může jen částečně ovlivnit. Popsané způsoby bývají provázeny zvýšením rizika. Zvyšování objemu aktiv a úrokové sazby přináší riziko špatného portfolia banky. Proto je třeba vážit při aktivních obchodech mezi větším ziskem a možností problémů.

Existují více či méně významné rozdíly ve váze hlavních ukazatelů. Banky jsou většinou porovnávány podle sumy aktiv a lze vysledovat, že banky s vyšší sumou aktiv jsou méně náchylné k finančním potížím, ale např. ukazatele rentability mívají nižší, likvidity a kapitálové vyšší.

5.1.1. Analytické ukazatele

Analytické ukazatele by měly umožnit ocenění finanční situace. Slouží hlavně k predikci důležitých skutečností. Neměly by být chápány jako způsob prezentace finančních výkazů, ale jako zdůraznění trendu, jsou-li v časové řadě. Nevypovídají o daných hodnotách, a proto je třeba je konfrontovat pro vyhodnocení s nějakými uznávanými normativy. Jsou dvě základní metody, jak hodnotit dané ukazatele:

5.1.1.1.Trendová analýza

Analýza, která ukáže pouze vývoj ukazatelů bez osvětlení hodnot. Může být úspěšně aplikována v případě, že management sleduje cílovou úroveň výkonnosti.

5.1.1.2.Srovnávací sektorová analýza

Srovnávací sektorová analýza se jeví jako vhodnější instrument. Především indikuje rozdíly mezi bankami. Ani zde to však není bez problémů, problém číslo jedna je najít vhodnou skupinu srovnávaných bank. Nejlepší je užít měřítko velikosti kapitálu a aktiv.

5.1.2. Analýza ziskovosti a výkonnosti

Analýza je vhodná pro odhad vývoje banky. Mezi základní ukazatele patří:

1. Rentabilita kapitálu ROE

vyjadřuje celkovou efektivnost podniku a to buď ve formě zdaněné nebo nezdaněné rentability. Nezdaněná rentabilita celkového kapitálu se uvádí jako výdělková schopnost respektive produkční síla a vyjadřuje ji tento vztah:

$$ROE = \text{zisk před zdaněním} / \text{vlastní kapitál}$$

2. Rentabilita celkových aktiv ROA

ta vyjadřuje efektivnost reprodukce kapitálu vloženého akcionáři. Vlastníci posuzují vytvořený zisk jako výdělek z investovaného kapitálu.

Ukazatel rentability vlastního kapitálu je definován takto:

$$ROA = \text{zisk před úroky a zdaněním} / \text{celková aktiva}$$

Ukazatelé užitečné pro další analýzu jsou následující:

$$\text{Ukazatel úrokových nákladů} = \text{úrokové náklady} / \text{celkové provozní výnosy}$$

$$\text{Ukazatel neúrokových výnosů} = \text{neúrokové náklady} / \text{celkové provozní výnosy}$$

$$\text{Ukazatel rezerv na úvěrové ztráty} = \text{rezervy na úvěr. ztráty} / \text{celkové provozní výnosy}$$

Další vhodný ukazatel výkonnosti banky je také čistá úroková marže, která je ovlivněna dvěma hlavními faktory a to : pohyby tržních úrokových sazeb a skladbou bankovního portfolia. Jestliže aktiva a pasiva banky nejsou v rovnováze s tržními úrokovými sazbami, pak změny sazeb budou mít jiný vliv na úrokové výnosy a jiný na úrokové náklady a v důsledku výrazněji mění velikost čisté úrokové marže.

$$\text{Čistá úroková marže} = \text{čisté úrokové výnosy} / \text{výnosová aktiva}$$

Dalším ukazatelem je *úrokové rozpětí*, vypovídající o schopnosti banky řídit úrokové riziko:

$$\text{ÚR} = (\text{úrokové výnosy} / \text{výnosová aktiva}) - (\text{úrokové náklady} / \text{úroková pasiva})$$

Výnosová aktiva jsou definována jako suma všech aktiv, generujících úrokový výnos.

Výše uvedený výčet ukazatelů není úplným přehledem všech ukazatelů popisujících výkonnost a ziskovost. Vybrané ukazatele mohou být podle potřeby dále rozkládány.

5.1.3. Likvidita banky

Likvidita vypovídá o schopnosti banky plnit krátkodobé finanční závazky ve splatnosti. Řízení likvidity banky musí být permanentním každodenním procesem.

Banky obvykle zajišťují svoji likviditu několika způsoby:

- držením hotovosti a jejích ekvivalentů a rychle likvidních aktiv
- zajištěním přiměřeného CF
- udržováním přiměřeně diversifikovaných deposit

Ukazatele likvidity a výkonnosti jsou těsně spjaty. Musí se zde volit kompromis. Vyšší likvidita znamená nižší ziskovost. Likvidita aktiv je také ovlivněna skladbou a splatností zdrojů. Například hotovostní aktiva snižují zisk, nenesou žádný výnos. Co se týče likvidity pasiv, banky s vysokou kvalitou aktiv mají lepší přístup k opatrování zdrojů. Tedy řízení likvidity je úzce spjato s kvalitou aktiv, zejména půjček.

5.1.4. Kvalita aktiv

Smyslem zkoumání kvality aktiv je ohodnotit celkovou kondici bankovního portfolia. Protože převažující částí aktiv jsou půjčky, bude dále zkoumána klasifikace půjček. ČNB rozlišuje těchto pět kategorií půjček a k nim požadované tvorby rezerv:

1. Standardní
2. Sledované - nezahrnují zjevné riziko, ale splácení je někdy opožděno.
3. Nestandardní - nesou větší než běžné riziko vlivem finanční kondice nebo nepříznivé reference dlužníka, nedostatečné zajištění a jiné rizikové faktory. Splácení je odkládáno více než o 90 dní po splatnosti
4. Pochybné ztráty jsou pravděpodobné ze souboru znaků ale ještě nejsou zjizvitelné v sumě. Splácení je zpožděno pře 180 dnů.
5. Ztrátové - úvěry jsou vedeny jako neschopné návratnosti a nesoucí ztrátu, která by měla být odepsána proti kapitálu banky.

Hlavními sledovanými indikátory ukazatelů kvality aktiv, které zvýrazňují pozici banky je pět těchto ukazatelů:

Rezervy / Půjčky celkem

Rezervy na úvěrové ztráty / Půjčky celkem

Rezervy / Provozní výnosy

Tyto dva ukazatele jsou klíčové:

Rezervy na úvěrové ztráty / Klasifikované úvěry

Klasifikované úvěry / Úvěry celkem

Náš bankovní účetní systém neumožňuje odpis úvěrové ztráty před vyhlášením úpadku dlužníka. To má přímý dopad do finanční pozice banky. Tzn., že banka hlásí zisk, i když de facto z důvodu propadu splátek dlužníků je hrubý zisk negativní.

5.1.5. Kapitálová přiměřenost

Primární funkcí kapitálu banky je „držet pozici banky a provoz tak, aby čas a zisky byly schopny absorbovat ztráty, neboli vyvolávat důvěru v banku u vkladatelů a orgánů dohledu tak, aby nemohlo dojít k nákladné likvidaci“.

Kapitál a ukazatel kapitálové přiměřenosti jsou nejsledovanějšími indikátory zdraví banky, i když nelze stavět do přímé souvislosti pokles ukazatele kapitálové přiměřenosti s úpadky bank jako jediného vlivu. Hlavní funkcí kapitálu je redukovat bankovní riziko.

Hlavní ukazatele:

Ukazatel kapitálové přiměřenosti BIS

Kapitálová přiměřenost je poměr určité formy vlastního kapitálu a rizikových aktiv banky, což jsou jednotlivá aktiva banky vynásobená odpovídající rizikovou vahou v závislosti na stupni úvěrového rizika. Tento poměr by neměl být nižší než 8 procent. To znamená, že čím méně rizikových produktů banka poskytne a čím více vlastního kapitálu má, tím má vyšší kapitálovou přiměřenost a tím by měla být méně riziková a více stabilní. Ukazatel je velmi vhodný pro srovnání jednotlivých bank různých velikostí a v různých zemích.

Ukazatel vlastního kapitálu

Ukazatel velikosti základního kapitálu

5.1.6. Multiplikátorová analýza

Multiplikátorová analýza podává integrovaný pohled na banku, vyjádřený jedním empirickým číslem, které umožní klasifikovat situaci banky. Samozřejmě ideální je mít časovou řadu tohoto čísla pro zjištění trendu. Zkušenost ukazuje, že v závislosti na zařazení banky do jednotlivých skupin (podle velikosti), lze ohodnocení banky takto brát s cca 87% - ní korektností.

Tak jako Altman vytvořil rovnici pro posouzení finančního zdraví nefinančního podniku, vytvořil podobnou rovnici pro banky. Rovnice má formu lineární diskriminantní funkce.

5.1.7. Ostatní ukazatele

Velmi silnou vypovídací schopnost o kvalitě banky mají různé absolutní nepoměrové ukazatele nákladovosti. Lze je členit na syntetické a dílčí „analytické“. Počítají se za jednotlivé typy aktivních, pasivních a neutrálních obchodů a zřetelně vypovídají, kde je banka stabilní a silná a naopak, kde ne. Další skupinou jsou různé ukazatele „na jednoho zaměstnance“. Z nich nejoblíbenější je ukazatel $CF / 1 \text{ zaměstnanec}$ a podobně.

Zajímavé bývá konfrontovat ukazatele rentability s pohledem na finanční stabilitu a plnění základní funkce banky. Jde o onen už zmíněný problém - rentabilita zajímá majitele banky (hlavně rentabilita a pak dlouho nic zajímá krátkozraké majitele), finanční stabilita a trvale hodnotné plnění základních funkcí banky zajímá klienty. Pohled na to druhé poskytuje diverzifikace obchodů, tedy rozložení obchodního výnosu na rizikový a nerizikový, tedy na bilanční a mimobilanční či jinak na úrokové a neúrokové výnosy. Fakte je, že potenciální úrokové výnosy se dosahují relativně snadněji zvyšováním objemu půjček v aktivech, avšak velmi nesnadno se zaručí jejich realizace ve skladbě pouze standardních půjček z hlediska bonity. Spoléhat jenom na ně je neopatrným počínáním.

O podílu bilančních obchodů vypovídá ukazatel úrokové rozpětí, který čím je vyšší, tím hůře pro finanční stabilitu.

O podílu mimobilančních obchodů vypovídá ukazatel provizní marže. Je konstruován jako rozdíl provozních nákladů a provizní marže ku průměrné výši úrokových aktiv.

Je vždy ošidné posuzovat jen některé ukazatele a pominout ostatní. Seriozní finanční analýza musí použitými ukazateli obsáhnout komplexní pohled na banku a pokud možno odhalit příčiny velikosti jednotlivých ukazatelů a trend, kam banka směřuje. Z trendu pak lze vyčíst zpravidla utajovanou vrcholnou strategii, nebo naopak absenci takové strategie.

5.2. FINANČNÍ ANALÝZA POJIŠŤOVNY

Finanční analýza nabývá na významu i v oblasti pojišťovnictví a to zejména vlivem rozvoje českého pojistného trhu.

Podstatné v tomto směru je, kdo ji zpracovává a pro koho je určena. Soustředíme-li se na pojišťovnictví, tak finanční analýzu provádí dozorčí orgány nad pojišťovnictvím v rámci plnění svých funkcí, přičemž se většinou opírají o roční účetní závěrku, zprávu auditora a různá hlášení či statistiky pojišťoven. Pro hodnocení finančního zdraví pojišťoven existují právní předpisy, podle kterých pojišťovny musí vykazovat stav solventnosti dozorčím orgánům, a to především v zájmu ochrany klientů. Hlavní cíl takové analýzy je posoudit schopnost pojišťoven trvale plnit své závazky.

Pojišťovny používají finanční vnitropodnikovou analýzu jako nástroj plánování, kontroly a řízení. Je proto oproti externí analýze doplněna řadou dalších ukazatelů. Externí analýza pojišťoven je určena pro akcionáře, dozorčí orgány, zákazníky, potencionální investory atp. a vychází ze zveřejňovaných údajů (tj. z roční účetní závěrky).

Základním nástrojem finanční analýzy jsou poměrové finanční ukazatele, které mohou dát odpověď na řadu otázek týkajících se finančního zdraví.

Rozdílnost struktury nabídky a prodeje pojistných produktů jednotlivých českých pojišťoven se může odrazit v nesrovnatelných hodnotách těchto ukazatelů.

Složení souboru ukazatelů se řídí podle toho, pro koho jsou určeny výsledky. Kromě analýzy vlastní finanční situace a kvality výkonů se musí pojišťovny zabývat finanční analýzou svých klientů (např. velkých a středních podniků) při rozhodování o jejich pojištění a musí pomocí finanční analýzy vyhodnocovat - v zájmu bezpečnosti a návratnosti investic včetně vkladů - jiné subjekty, např. banky.

Finanční analýza je potřebná a perspektivní záležitost. Pokud jde o průmyslové podniky, existuje dostatek literatury a dokonce počítačových programů. K jejímu provádění

v pojišťovnictví není v žádném případě literatury přebytek. Asi je to i tím, že toto knot - how si pojišťovny, poradenské a ratingové agentury více chrání.

V zásadě lze říci, že pro finanční analýzu pojišťoven se dají použít stejné základní ukazatele jako pro analýzu finančního zdraví jakékoli firmy.

Unikátní charakter pojišťovacích operací však vyžaduje určité modifikace, proto nelze použít zcela stejných ukazatelů.. Je to dáno tím, že většina firem mimo pojišťovnictví může obvykle odhadovat své náklady poměrně přesně před stanovením cen produktů. Pojišťovny ale musí stanovit ceny, aniž znají přesně náklady spojené s jimi poskytovanými službami. Druhý rozdíl oproti jiným firmám spočívá v tom, že pojišťovna musí zvládnout management jak portfolia pojistek (tj. pojistný kmen), tak investičního portfolia. Jen tak může dosáhnout svých cílů (např. zisku) a naplnit požadavky regulátora, tj. dozoru nad pojišťovnictvím. Obě zmíněná portfolia jsou vystavena riziku. Portfolio pojistek je ovlivňováno rizikem vzniku škod, které nelze předvídat, a investiční portfolio je závislé na pohybech na kapitálovém trhu, nemluvě o subjektivních chybách při rozhodování o investicích. Třetím aspektem, který je třeba brát v úvahu, jsou rozdíly v účetnictví pojišťoven a ostatních finančních institucí, a to nejen zásadní (např. technické rezervy pojišťoven), ale i detailní (např. speciální položky pro pojišťovnictví. Specifikum pojišťovnictví spočívá též v tom, že životní pojištění a neživotní pojištění mají své vlastní charakteristické prvky jak v oblasti upisování, tak odškodňování (i ve zdanění), v tvorbě i použití technických rezerv, což v EU vedlo až k oddělení jejich činnosti a k samostatné existenci životních a neživotních pojišťoven. Proto níže uvedené ukazatele je nutno chápat jako v zásadě použitelné pouze pro neživotní pojišťovny a orientačně pro univerzální pojišťovny s převahou neživotního pojištění.

5.2.1. Ukazatel č.1

Předepsané pojistné netto / Upravený vlastní kapitál

Upravené vlastní jmění se počítá standardně, např. odpočtem nesplaceného základního jmění od celkového vlastního jmění. Standard může být v různých zemích i firmách stanoven různým způsobem.

Tento ukazatel poměřuje celkové riziko upisování příslušné společnosti ve vztahu k její kapitálové vybavenosti.

Obecně, čím vyšší je hodnota ukazatele, tím větší je vystavení se riziku pro společnost ve vztahu k vlastnímu jmění. Složitost v aplikaci tohoto ukazatele pramení z použití „netto pojistného“ jako aproximace pro „vystavení se rizikům“. Během období rychlých změn sazeb se budou výrazně měnit i výsledky testu. Čím vyšší úroveň ukazatele, tím větší riziko.

5.2.2. Ukazatel č.2

Předepsané pojistné netto za běžný rok / Předepsané pojistné netto za předchozí rok

Rychlý růst netto pojistného přirozeně vyžaduje větší kapitálové krytí než pomalý růst. Nové pojišťovny by rády ukázaly vyšší tempo růstu již v počátečních letech. To lze akceptovat za předpokladu, že jejich kapitálová základna je dostatečná. Je nutno brát ale v úvahu, že rychlé změny mohou také rezultovat z fúzí, změn v nabídce produktů či ze změn v zajištění. Na nových pojistných trzích je nutno tento ukazatel chápat jako okrajový.

5.2.3. Ukazatel č.3

Předepsané pojistné brutto / Upravený vlastní kapitál

Rozdíly mezi tímto ukazatelem a ukazatelem č. 1 mohou být důležité, jestliže existuje určitá pochybnost o inkasu ze zajištění.

5.2.4. Ukazatel č.4

Předepsané pojistné netto / Předepsané pojistné brutto

Tento ukazatel je nazýván „zadržovací“ poměr a ukazuje rozsah závislosti na zajištění. Společnost, která zajišťuje více svého obchodu, než by potřebovala, nemusí činit nejlépe a může zjistit, že její nadměrná závislost na zajištění brání její činnosti, jestliže jí zajišťovatelé neposkytnou podporu v těžkých časech.

5.2.5. Ukazatel č.5

Pohledávky z přímého pojištění a zajištění / Upravený vlastní kapitál

Tento ukazatel vyjadřuje relativní míru pojistných/zajistných účetních položek splatných společnosti v relaci ke kapitálové základně. Hlavní komponenty těchto pohledávek jsou často salda pojišťovacích agentů (tj. pohledávky za zprostředkovateli) a pohledávky za zajistiteli. Vysoká hodnota ukazatele může naznačovat slabou kontrolu pohledávek.

5.2.6. Ukazatel č.6

Pohledávky z pojištění / Upravená aktiva

Upravená aktiva se používají jako určitý standard tak, že například ratingová agentura ohodnotí aktiva a vynechá ta aktiva, která nesplňují kritérium likvidity.

Tento ukazatel poměřuje pohledávky k celkovým aktivům. Je důležitý jak z hlediska maximalizace výnosu investic, tak z hlediska řízení úvěrů.

5.2.7. Ukazatel č.7

Technické rezervy / Upravená likvidní aktiva

Tento ukazatel hledá ocenění adekvátnosti likvidity společnosti k jejím technicko - pojistným závazkům. Likvidní aktiva jsou definována jako kapitálové podíly v cizích firmách, dluhopisy a hotovost, a to pokud možno v tržní hodnotě. Zohledněna je pomoc likviditě dané čistými zajistnými depozity. Technické rezervy normálně nezahrnují matematické rezervy životního pojištění. Cílem testu je prozkoumat schopnost společnosti rychle reagovat na potřebu hotovosti.

5.2.8. Ukazatel č.8

Závazky / Upravená likvidní aktiva

Toto je poměrně široké poměření schopnosti společnosti uspokojit finanční požadavky, které na ni mohou být uplatněny. Může poskytnout i jistý náznak situace pro pojištěné, jestliže se likvidace společnosti stane nezbytnou.

5.2.9 Ukazatel č.9

Dluhopisy, akcie a podíly / Upravený vlastní kapitál

Tento ukazatel znázorňuje vztah mezi investicemi na kapitálovém trhu a vlastním jměním. Jde např. o to postihnout, jaký efekt na vlastní jmění má pokles hodnoty kapitálových investic. Roli hraje rychlost obrátky rezerv a specifika trhu cenných papírů.

5.2.10. Ukazatel č.10

- a) **Nákladovost = Provize a upisovací náklady / Netto zasloužené pojistné**
- b) **Škodní poměr = Netto škody / Netto zasloužené pojistné**

Tento ukazatel (ukazatel č.10) jako součet obou částí obecně naznačuje výsledek z upisování. Jestliže je jeho hodnota nižší než 100 %, znamená pojistně-technický zisk, jestliže je větší než 100 %, znamená ztrátu. Je třeba vzít v úvahu skladbu životního a neživotního pojištění a u životního pojištění časový moment, tj. jak dlouho je životní pojištění provozováno.

5.2.11. Ukazatel č.11

Zisk z upisování / Netto výnos z investic

Ukazatel je konstruován, aby ukázal případné špatné upisování. Jestliže má společnost nižší úroveň pojistně - technického zisku, např. méně než 75 % z příjmů z investic po zaplacení škod (poj. plnění), může mít potíže s kapitálovým vybavením. Zisk z upisování se počítá jako dvouletý průměr.

5.2.12. Ukazatel č.12

$$\text{Rentabilita vlastních zdrojů} = \frac{\text{Zisk před zdaněním}}{\text{Průměrný upravený vlastní kapitál}}$$

Kalkulace je činěna před zaplacením daně a před rozdělením zisku. Vlastní jmění je zprůměrováno vždy jako průměr počátečního a konečného stavu v daném roce.

5.2.13. Ukazatel č.13

$$\frac{\text{Technické rezervy} + \text{upravený kapitál}}{\text{Netto předepsané pojistné}}$$

Cílem je identifikovat společnosti, které mohou být celkově podkapitalizované nebo mít nižší než odpovídající rezervy. Tímto ukazatelem se lze vyhnout rozdílům z různých daňových pravidel v určitých zemích. Ukazuje obecně adekvátnost volných a technických rezerv dohromady v relaci k rizikovosti vyjádřené pojistným netto.

5.2.14. Ukazatel č.14

$$\frac{\text{Technické rezervy}}{\text{Předepsané pojistné netto}}$$

Ukazuje přibližně adekvátnost technických rezerv. Je ale třeba znát skladbu pojistných produktů dané společnosti.

5.2.15. Ukazatel č.15

$$\frac{\text{Technické rezervy}}{\text{Upravený vlastní kapitál}}$$

Tento ukazatel poměřuje rozsah technických rezerv společnosti v relaci k velikosti její podnikatelské základny. Vyjadřuje přímo citlivost vlastního jmění k jakémukoli podcenění rezerv. Tento ukazatel neměří adekvátnost rezerv, ale ukazuje pouze na relativní rozměr operací společnosti.

5.2.16. Ukazatel č.16

Upravené vlastní jmění / Netto zasloužené pojistné

Ukazatel vyjadřuje vlastní kapitálovou vybavenost. Je označován jako „solvency ra-tio“. Čím je jeho hodnota vyšší, tím více „bezpečnostního“ kapitálu je k dispozici, aby bylo možno čelit negativním dopadům v obchodě. Vlastní jmění může být definováno v účetních nebo tržních hodnotách.

5.3. FINANČNÍ ANALÝZA LEASINGOVÉ SPOLEČNOSTI

Specifické služby, které jsou poskytovány leasingovou společností, významně ovlivňují výstupy finanční analýzy, jejíž základním nástrojem je procentní rozbor a poměrové finanční ukazatele (rentabilita, aktivita, zadluženost, likvidita a postavení na kapitálovém trhu).

Procentní rozbor absolutních ukazatelů představuje nejjednodušší techniku analýzy účetních výkazů a slouží nám k prvotní orientaci v hospodaření podniku. Upozorňuje na problémové oblasti, které je potřeba podrobit podrobnějšímu zkoumání.

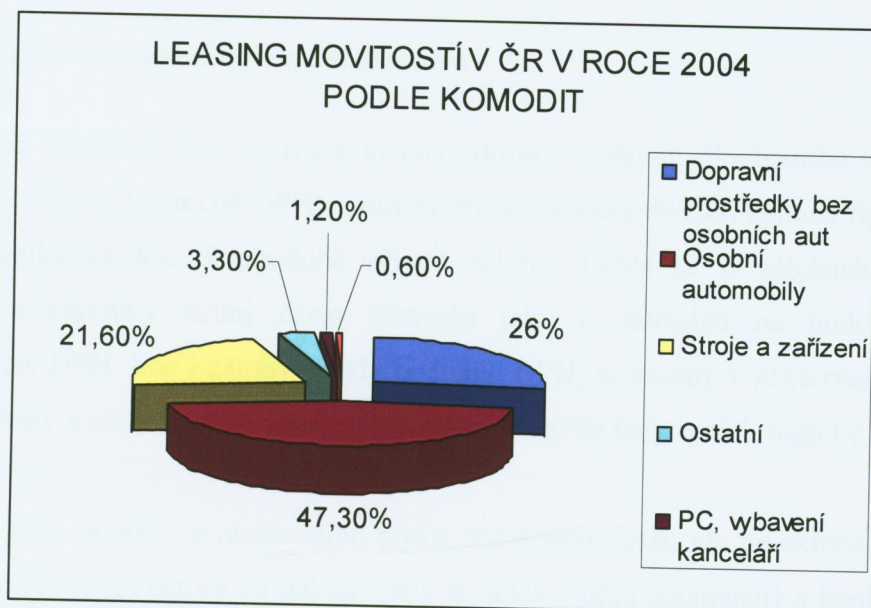
Jak už bylo dříve zmíněno, aktiva hrají v leasingové společnosti jednu z nejdůležitějších rolí. Co se týká dlouhodobého nehmotného majetku, tak je to software. Většinou zde ale není evidován pronajímaný software z důvodu problémů s autorskými právy. V našich podmínkách se finanční pronájem software téměř nevyskytuje, jelikož pronajímatel nemůže být vlastníkem nakoupeného software, tudíž není ani po ukončení smlouvy o finančním pronájmu co odprodávat. Nicméně většina leasingových společností si nechává vyrábět svůj obchodní a účetní software "na míru" , protože leasing je tak specifický, že ho běžné účetní programy nezvládají. Speciální program vyžaduje vysoké finanční náklady a už jen z tohoto důvodu to je většinou v rozvaze společnosti nezanedbatelná položka.

Dle členění dlouhodobého hmotného majetku (nebo dle zaměření zákazníků - viz grafy č.6, 7) může být odhadováno zaměření společnosti (jaké komodity financuje). Většinou u splátkových společností, nebo třeba u společností, které se zaměřují na financování automobilů, budou podstatnou část tvořit samostatné movité věci. Typické

budou poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek - pokud se bude jednat třeba o společnost, která dělá finanční pronájem spotřebního zboží, pak tato položka nebude tak vysoká jako u společností, které se zabývají pronájmem technologických celků. Zde jsou dlouhodobé zálohy prakticky nutností (realizace technologických celků určitě bude překračovat účetní období).

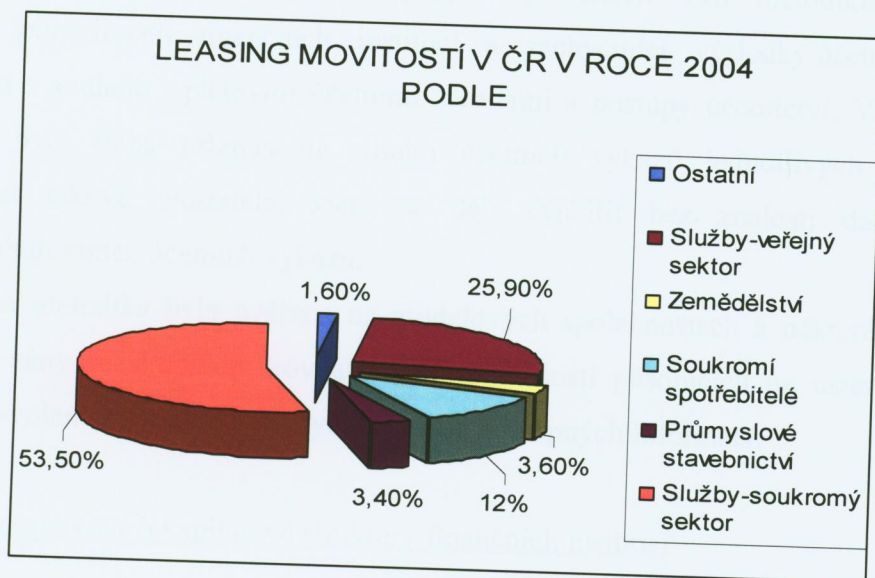
Oproti jiným společnostem bude leasingová společnost držet poměrně velké množství finančních prostředků v hotovosti. Nemusí to být však pravidlem. Může samozřejmě využívat kontokorentní úvěr. Ale většinou hotově drží řádově desítky milionů korun, jelikož její provoz se nedá finančně tak dobře naplánovat jako např. u nějaké obchodní či výrobní společnosti a navíc její běžná činnost je velmi náročná na neustálé platební operace.

Graf č. 6 LEASING MOVITOSTÍ V ČR V ROCE 2004 PODLE KOMODIT

Pramen: Česká leasingová a finanční asociace

Graf č. 7 LEASING MOVITOSTÍ V ČR V ROCE 2004 PODLE PODNIKATELSKÉHO ZAMĚŘENÍ ZÁKAZNÍKŮ

Pramen: Česká leasingová a finanční asociace

Na druhé straně to jsou pasiva a to cizí zdroje - většinou dlouhodobé závazky. Zde mohou ale (zvláště po změně DPH v souvislosti se vstupem do EU) nemusí figurovat, jako poměrně velká částka, dlouhodobě přijaté zálohy. Dříve se o zálohách skládaných při podpisu smlouvy velmi často účtovalo jako o zálohách na budoucí splátky, ale po novele DPH, kde i zálohy začaly podléhat DPH, se zálohy v některých produktech transformovaly v nulté (mimořádné) splátky a přestalo se tedy o nich logicky účtovat jako o zálohách.

Dále to jsou závazky z obchodního styku, které jsou vyšší, ale ne extrémně (většinou obsahují neuhrazené faktury za nakupovaný majetek - před splatností) a bankovní úvěry, jak dlouhodobé, tak krátkodobé - zde záleží na typu leasingové společnosti. Jelikož by měly odpovídat vysokým budoucím výnosům společnosti, většinou budou hodně vysoké, ale bez větších rizik.

6. METODIKA

Cílem bakalářské práce bylo navrhnout metodiku vhodnou pro hodnocení výsledků hospodaření pojišťoven, bank a leasingových společností. Tzn. metodiku respektující specifika jednotlivých finančních institucí a zachycující výsledky účetních výkazů společností v souladu s platnými účetními zásadami a postupy účetnictví. Vhodný výběr ukazatelů bylo třeba přizpůsobit obsahu účetních výkazů jednotlivých společností, tzn. vybrat takové ukazatele, které se dají vyjádřit bez znalostí dalších údajů, které přesahují rámec účetních výkazů.

Navržená metodika byla ověřena na modelových společnostech a některé skutečnosti byly porovnány se skupinou srovnatelných společností působících na tuzemském trhu. K ověření zvolené metodiky bylo využito všech dostupných informací.

1. Poznání majetkové a kapitálové struktury finančních institucí

Bližší poznání majetkové a kapitálové struktury společnosti umožňuje provedení procentního rozboru komponent účetních výkazů, tzn. vertikální analýzy. Jedná se o metodu absolutních ukazatelů řazenou mezi elementární metody. Aplikace metody znamená vyjádření jednotlivých položek výkazů ke stejnému okamžiku jako podíly jedné z položek.

2. Mezipodnikové srovnání

Pro dobré posouzení majetkové a kapitálové přiměřenosti, bylo analyzováno více srovnatelných finančních institucí.

3. Analýza trendů

K analýze trendů ve vývoji položek účetních výkazů byl využit horizontální rozbor. Jednotlivé položky se porovnávají po řadách v čase, tzn. že je zapotřebí minimálně dvou po sobě jdoucích časových období (čím více, tím přesnějších výsledků můžeme dosáhnout).

Tato analýza byla provedena jen pro vybrané základní finanční údaje.

4. Rozbor poměrových ukazatelů

Řada běžných rozdílových a poměrových ukazatelů jsou v praxi pro finanční instituce nepoužitelné, jelikož ztrácí při své základní konstrukci vycházející z položek účetních výkazů vypovídací schopnost a proto byly zhodnoceny pouze některé z nich. Protože neexistují žádné jediné správné hodnoty ukazatelů, bylo opět provedeno srovnání výsledných hodnot se skupinou srovnatelných podniků.

5. Specifické ukazatele pro jednotlivé finanční investice

V zásadě lze říci, že pro finanční analýzu finančních institucí se dají používat stejné základní ukazatele jako pro finanční zdraví jakékoliv firmy. Unikátní charakter jednotlivých finančních operací však vyžaduje určité modifikace a z toho plynoucí specifické ukazatele.

Vzhledem k minimálním možnostem, které vyplývají pouze z účetních výkazů a výročních zpráv daných finančních institucí byly hodnoceny pouze některé z nich.

7. FINANČNÍ ANALÝZA VYBRANÉ FINANČNÍ INSTITUCE

- POJIŠŤOVNY

7.1. ČSOB Pojišťovna

Současná **ČSOB Pojišťovna** vznikla spojením **IPB Pojišťovny, a.s.** a **ČSOB Pojišťovny, a.s.**, ke kterému došlo 6.1.2003. **IPB Pojišťovna, a.s.** byla založena v roce 1992 tehdejší Investiční bankou, a.s. pod názvem Pojišťovna IB, a.s. a byla tak jednou z prvních tuzemských pojišťoven, které po demonopolizaci českého pojišťovnictví vstoupily na trh. Pojišťovací činnost zahájila 1. května 1992, a to poskytováním výhradně životního a důchodového pojištění s možností úrazového připojištění. Pojistné smlouvy byly uzavírány jak jednotlivě s fyzickými osobami, tak ve formě skupinového pojištění pro pracovní kolektivy. Od 11. 4. 1994 sjednávala IPB Pojišťovna, a.s. komplexní pojištění majetku a odpovědnosti za škodu pro podniky a společnosti a od roku 1996 také pojištění nemovitostí a domácností pro občany a drobné podnikatelské společnosti. Koncem roku 1996 byla nabídka doplněna o pojištění motorových vozidel VARIANT a v roce 1999 o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla (tzv. povinné ručení). **ČSOB Pojišťovna, a.s.** byla založena v roce 1994 pod názvem Chmelařská vzájemná pojišťovna. Na trh vstoupila v roce 1996 a v tomtéž roce získala povolení k podnikání ve všech demonopolizovaných oblastech pojistného trhu. Vstup Chmelařské pojišťovny na trh zemědělských pojištění přinesl výrazné zvýšení zájmu veřejnosti i komerčních pojišťoven o tuto oblast. Od počátku roku 2000 měla pojišťovna oprávnění pojišťovat i odpovědnost za škodu z provozu vozidla (povinné ručení). V roce 1998 vstoupil do společnosti strategický partner KBC Insurance N.V. a v roce 2001 se stal jejím 100% vlastníkem. V souvislosti s tím změnila Chmelařská pojišťovna název na **ČSOB Pojišťovna**. V současnosti je **ČSOB Pojišťovna**, která vznikla spojením dvou významných společností, univerzální pojišťovnou nabízející celou řadu životních i neživotních pojištění pro fyzické i právnické osoby. Objemem předepsaného pojistného se řadí na 5. místo mezi

všemi pojišťovacími subjekty českého trhu. Její členství v silné finanční skupině ČSOB zajišťuje klientům komplexnost a kvalitu poskytovaných služeb srovnatelnou se zeměmi EU.

ČSOB Pojišťovna provozovala v roce 2004 následující pojistná odvětví/skupiny pojištění:

- **Životní pojištění**
 - Pojištění pro případ smrti, pro případ dožití a pro případ smrti nebo dožití
 - Důchodové pojištění
 - Kapitalizace
 - Pojištění pro případ úrazu a nemoci, které je doplňkem výše uvedených pojištění
- **Neživotní pojištění**
 - Pojištění úrazu a nemoci
 - Pojištění motorových vozidel
 - Pojištění požáru a jiných majetkových škod
 - Letecké pojištění, pojištění vnitrozemské plavby a námořní pojištění a pojištění přepravovaných věcí
 - Pojištění odpovědnosti za škodu (včetně pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla)
 - Pojištění úvěru a záruky
 - Pojištění jiných ztrát
 - Pojištění zemědělských rizik

7.2. POZNÁNÍ MAJETKOVÉ A KAPITÁLOVÉ STRUKTURY

Tab.č.7 VYBRANÉ UKAZATELE Z ROZVAHY ČSOB POJIŠŤOVNY SESTAVENÉ K 31. 12. 2004

Údaje v tis.Kč				
AKTIVA	2003	2004	PROCENT.ANALÝZA	
A. Pohledávky za upsaný základní kapitál	0	0	0,00%	0,00%
B. Dlouhodobý nehmotný majetek, z toho:	113 214	86 987	0,65%	0,43%
C. Finanční umístění (investice)	14 731 750	17 958 386	85,00%	88,00%
D. Finanční umístění životního pojištění, je-li nositelem invest.rizika pojistník	5 588	312 787	0,03%	1,54%
E. Dlužníci	2 148 081	1 634 745	12,40%	8,05%
F. Ostatní aktiva	164 827	167 945	0,95%	0,82%
G. Přejícné účty aktiv	136 328	134 006	0,78%	0,66%
AKTIVA CELKEM	17 299 788	20 294 856	100,00%	100,00%

PASIVA			PROCENT.ANALÝZA	
	2003	2004		
A. Vlastní kapitál	1 486 077	1 992 494	8,59%	9,81%
<i>I. Základní kapitál, z toho:</i>	920 000	920 000	5,30%	4,53%
<i>II. Emisní ažio</i>	620 000	620 000	3,85%	3,05%
<i>III. Rezervní fond na nové ocenění</i>	0	0	0,00%	0,00%
<i>IV. Ostatní kapitálové fondy</i>	110 330	117 184	0,63%	0,57%
<i>V. Rezervní fond a ostatní fondy ze zisku</i>	1 434	598	0,01%	0,00%
<i>VI. Nerozdělený zisk minulých účetních období nebo neuhrazená ztráta min. účetních období</i>	-91 861	-165 687	-0,53%	-0,81%
<i>VII. Zisk nebo ztráta běžného účetního období</i>	-73 826	500 399	-0,42%	2,46%
B. Podřízená pasiva	0	0	0,00%	0,00%
C. Technické rezervy	13 803 692	15 951 539	79,80%	78,60%
D. Technická rezerva životních pojištění, je-li noselem investičního rizika pojistník	5 588	312 787	0,03%	1,54%
E. Rezervy na ostatní rizika a ztráty	0	74 521	0,00%	0,36%
F. Depozita při pasivním zajištění	0	0	0,00%	0,00%
G. Věřitelé	1 856 069	1 852 631	10,72%	9,10%
H. Přechodné účty pasiv	148 362	110 884	0,85%	0,54%
<i>I. Výdaje příštích období a výnosy příštích období</i>	13 425	12 495	0,07%	0,06%
<i>II. Ostatní přechodné účty pasiv, z toho:</i>	134 937	98 389	0,78%	0,78%
<i>a) dohadné položky pasivní</i>	134 937	98 389	0,78%	0,78%
PASIVA CELKEM	17 299 788	20 294 856	100,00%	100,00%

Pro bližší porovnání majetkové a kapitálové struktury byla provedena procentní analýza rozvahy. Nejvyšší podíl na celkovém objemu aktiv vybrané pojišťovny byl vykazován u položky „finanční umístění-investice“.V souladu se strategií společnosti byly nové investice směřovány především do státních dluhopisů (tzn. do aktiv, které by zajistily úplné pokrytí pojistných závazků v jakémkoliv okamžiku v budoucnosti nezávisle na vývoji úrokových sazeb).Jejich podíl dosáhl v průměru dvou sledovaných obdobích přibližně 73%. Zbývající podstatnou část aktiv tvořila zejména položka „dlužníci“, která se skládala z pohledávek z operací přímého pojištění, pohledávek z operací zajištění a ostatních pohledávek. Dále byla analýza zaměřena na nejvýznamnější změny ve struktuře, které byly zaznamenány právě ve snížení podílu pohledávek. Pokles pohledávek byl způsoben změnou metodiky účtování u srážkové daně a neplacením zálohy na daň. V roce 2004 společnost převedla pohledávky za nesplacené dluhopisy, které jsou přihlášeny v konkurzním řízení, z účetnictví do podrozvahové evidence. Zároveň byly zařazeny do podrozvahové evidence pohledávky přihlášeny v konkurzním řízení z titulu vlastnictví cenných papírů. Další podstatná změna nastala v nárůstu podílu finančního umístění.

Ve struktuře zdrojů, které vybraná pojišťovna využívala k financování aktiv, měly rozhodující význam technické rezervy a to především rezerva pojistného životního pojištění a rezerva na pojistné plnění. Výše rezervy pojistného životních pojištění

je souhrnem rezerv vypočítaných podle jednotlivých smluv životních pojištění. Rezerva pojistného životních pojištění představuje hodnoty budoucích závazků pojišťovny, vypočtené pojistně technickými metodami včetně již přiznaných a připsaných podílů na zisku a rezerv nákladů spojených se správou pojištění, a to po odpočtu hodnoty budoucího pojistného. Společnost účtuje o „zillmerované rezervě“. Použitím metody „zillmerování“ dochází k časovému rozlišení pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy v životním pojištění. Tyto náklady jsou pojistně matematickými metodami započítány v rezervě pojistného životních pojištění. Rezerva je očištěna o přechodně záporné zůstatky, které jsou aktivovány a vykázány jako náklady příštích období. Při této aktivaci je přihlíženo k principu opatrnosti a je zohledněno riziko předčasného ukončení pojistné smlouvy. Rezervy na pojistná plnění u životních i neživotních pojištění jsou tvořeny ve výši předpokládaných nákladů na pojistná plnění, a to v členění do těchto skupin:

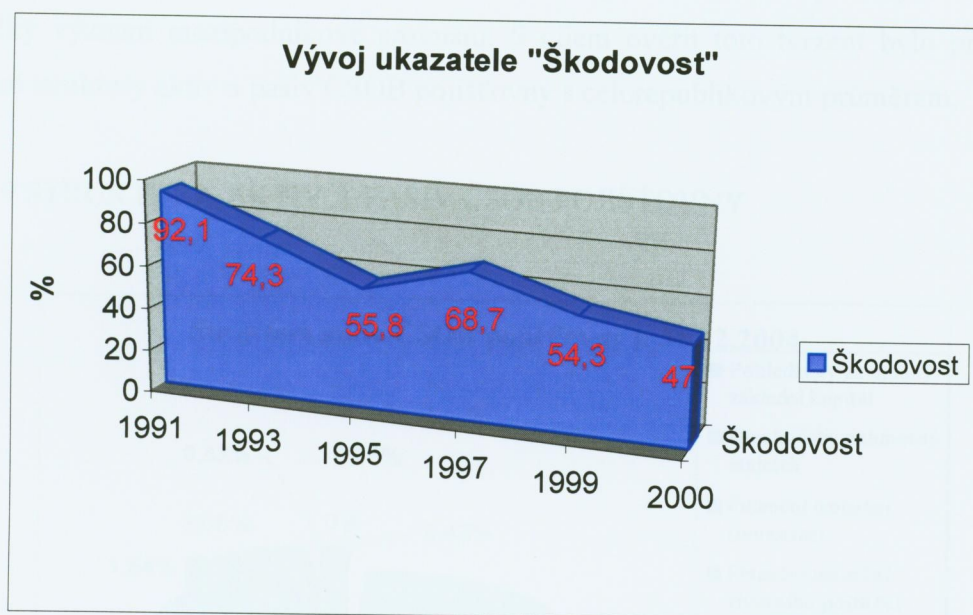
- a) hlášené do konce běžného účetního období, ale v běžném účetním období nezlikvidované
- b) do konce běžného účetního období vzniklé, ale nenahlášené.

Výše rezervy na pojistná plnění vyplývající z pojistných událostí hlášených do konce účetního období je stanovena jako souhrn rezerv k datu vypočítaných pro jednotlivé pojistné události. U pojistných událostí, které do konce běžného účetního období vznikly, ale nebyly pojišťovně hlášeny, je výše rezervy na pojistná plnění stanovena za použití matematicko - statistických metod (používána metoda vývojových trojúhelníků). Rezerva byla stanovena metodou očekávaného škodného poměru (v roce 2003 25% zaslouženého pojistného).

Škodní poměr neboli škodovost vyjadřuje poměr mezi výší poskytnutých pojistných plnění a výší předepsaného pojistného. Udává se v %. Lze jej členit na škodovost životního a neživotního pojištění. Škodovost by měla být menší než netto pojistné v % a rozhodně by neměla dosahovat 100% přijatého pojistného. V případě, že je vyšší než netto pojistné, jedná se o ekonomicky nevyrovnané pojištění.

Vývoj tohoto ukazatele v ČR za roky 1993 - 2000 můžeme sledovat na grafu č.8.

Graf č.8 VÝVOJ UKAZATELE

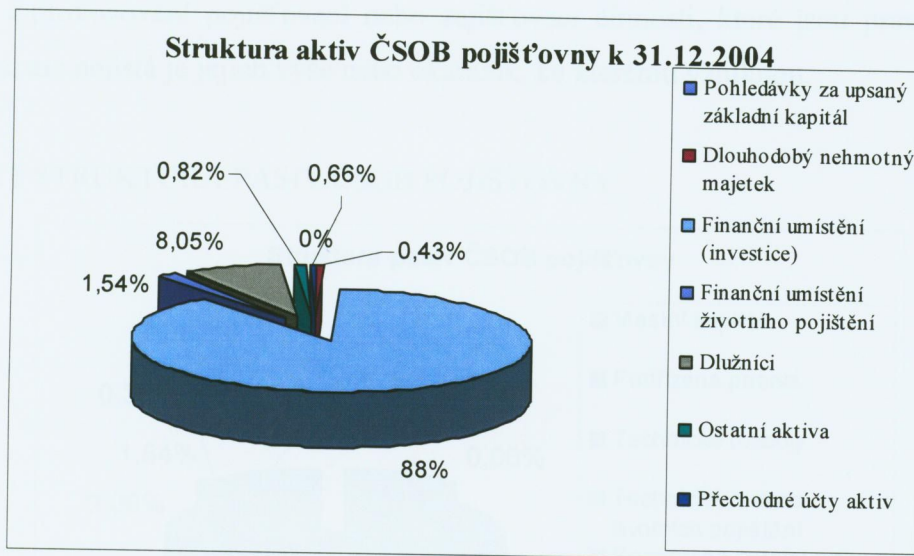
Pramen: Česká asociace pojišťoven

V letech 1991-2000 bylo celkové předepsané pojistné větší než celkové vyplacené pojistné plnění. Škodovost celkem tedy nikdy nedosáhla pomyslné 100% hranice, přestože se jí na začátku tohoto období blížila. Pak byl ale nastolen pozitivní trend snižování tohoto ukazatele, který trval až do roku 1997. V tomto roce se škodovost zvýšila v důsledku katastrofálních povodní. Pokud bychom sledovali zvlášť životní a neživotní pojištění, naskytl by se nám pohled o něco detailnější. Rezerva na pojistná plnění zahrnuje rovněž hodnotu veškerých odhadnutých externích a interních nákladů vynaložených na likvidaci pojistných událostí. Rezerva se snižuje o odhad hodnoty návratných regresů uplatněných vůči dlužníkům (viníkům pojistných událostí), případně vůči jiným pojišťovnám z titulu pojištění odpovědnosti za škodu. Při výpočtu rezervy na pojistná plnění, která jsou vyplácena formou rent (zejména pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla), se diskontuje. Společnost považuje výši rezerv na pojistná plnění za věrně zobrazenou. Změny ve výši rezerv se zohledňují v účetní závěrce toho období, ve kterém jsou zjištěny. Použité postupy a odhady jsou pravidelně prověřovány.

7.3. MEZIPODNIKOVÉ SROVNÁNÍ

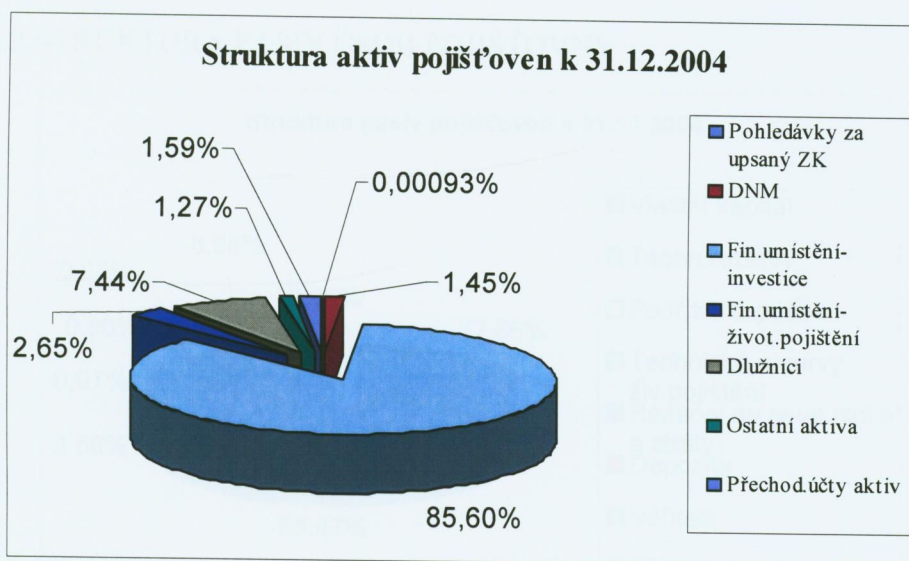
Pro přijetí závěrů o přiměřenosti majetkové a kapitálové struktury analyzované firmy má velký význam mezipodnikové srovnání. S cílem ověřit toto tvrzení bylo provedeno srovnání struktury aktiv a pasiv ČSOB pojišťovny s celorepublikovým průměrem.

Graf č.9 STRUKTURA AKTIV A PASIV ČSOB POJIŠŤOVNY

Pramen: Výroční zpráva ČSOB pojišťovny za rok 2004

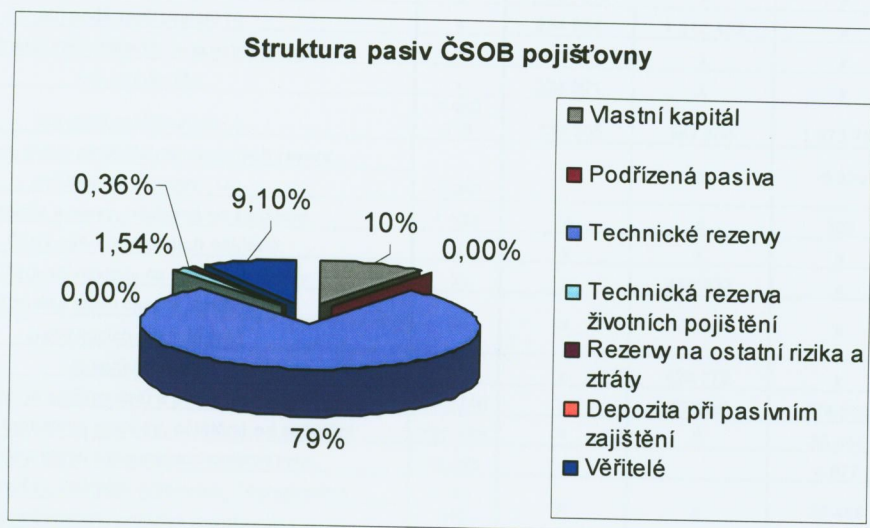
Graf č.10: STRUKTURA AKTIV ČESKÉHO POJISTNÉHO SYSTÉMU

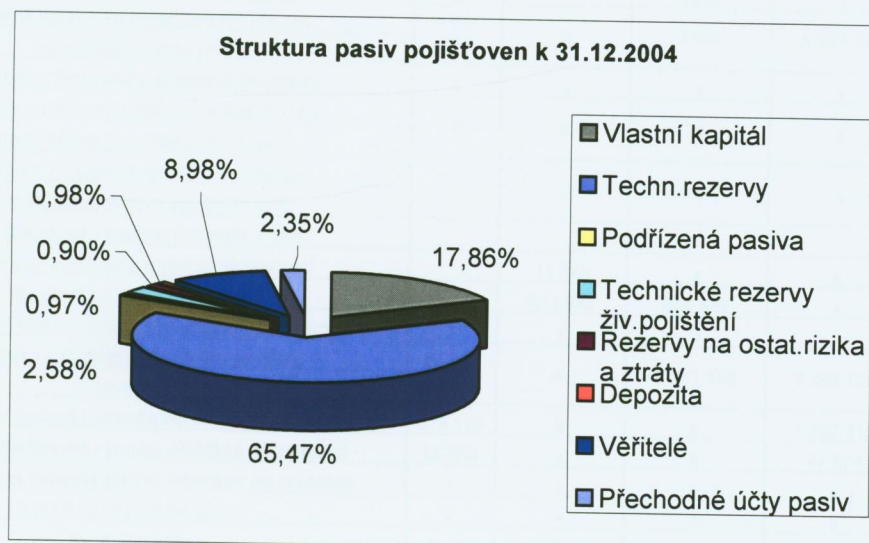
Pramen: Česká asociace pojišťoven

Porovnáním struktury aktiv ČSOB pojišťovny s průměrem ostatních českých pojišťoven (viz graf č.9,10), bylo zjištěno, že dlouhodobý nehmotný majetek, finanční umístění životního pojištění, ostatní aktiva a přechodné účty aktiv jsou mírně podprůměrné, ale na druhou stranu finanční umístění mírně nadprůměrné. V případě pasiv se ČSOB Pojišťovna velmi odlišuje od průměru (srovnání graf č. 11 a 12) v položce vlastní kapitál, kde je nižší o 9%, to ale na druhou stranu zaznamenává vyšší podíl technických rezerv o 13% proti průměru. Tyto rezervy je povinna vytvářet ze zákona k zajištění plnění závazků z provozování pojišťovací nebo zajišťovací činnosti, které jsou pravděpodobné nebo jisté, ale nejistá je jejich výše nebo okamžik, ke kterému vzniknou.

Graf č. 11 STRUKTURA PASIV ČSOB POJIŠŤOVNY

Graf č. 12 STRUKTURA PASIV ČSOB POJIŠŤOVNY

Tab.č 8 **VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY ČSOB Pojišťovny k 31. 12. 2004**

údaje v tis. Kč

	2003	Základna	Mezisoučet	2004
I. TECHNICKÝ ÚČET K NEŽIVOTNÍMU POJIŠTĚNÍ				
1. Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění:		x	x	x
a) předepsané hrubé pojistné	x	2 668 108	x	x
b) pojistné postoupené zajišťovatelům (-)	x	428 366	2 239 742	x
c) změna stavu hrubé výše rezervy na nezasloužené pojistné (+/-)	x	7067	x	x
d) změna stavu rezervy na nezasloužené pojistné, podíl zajišťovatelů (+/-)	2 023 338	1 399	5 668	2 234 074
2. Převedené výnosy z finančního umístění (investic) z Netechnického účtu (položka III.6.)	36 368	x	x	182 655
3. Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění	35 730	x	x	42 105
4. Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění:	x	x	x	x
a) náklady na pojistná plnění:	x	x	x	x
aa) hrubá výše	x	1 467 317	x	x
ab) podíl zajišťovatelů (-)	x	254 864	1 212 453	x
b) změna stavu rezervy na pojistná plnění	x	x	x	x
ba) hrubá výše	x	224 001	x	x
bb) podíl zajišťovatelů (-)	1 480 318	-137 305	361 306	1 573 759
5. Změny stavu ostatních technických rezerv, očištěné od zajištění (+/-)	-3 087	x	x	-5 809
6. Prémie a slevy, očištěné od zajištění	1 633	x	x	308
7. Čistá výše provozních nákladů:	x	x	x	x
a) pořizovací náklady na pojistné smlouvy	x	x	419 437	x
b) změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů (+/-)	x	x	-7416	x
c) správní režie	x	x	429 770	x
d) provize od zajišťovatelů a podíly na ziscích (-)	648 246	x	67 228	774 563
8. Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	127 382	x	x	82 647
9. Změna stavu vyrovnávací rezervy (+/-)	10 284			4 877
10. Mezisoučet, zůstatek (výsledek) Technického účtu k neživotnímu pojištění (položka III.1.)	-169 340	x	x	28 489
II. TECHNICKÝ ÚČET K ŽIVOTNÍMU POJIŠTĚNÍ				
1. Zasloužené pojistné, očištěné od zajištění:		x	x	x
a) předepsané hrubé pojistné	x	x	3 388 800	x
b) pojistné postoupené zajišťovatelům (-)	x	x	4 044	x
c) změna rezervy na nezasloužené pojistné, podíl zajišťovatelů (+/-)	3 211 134	x	3 397	3 381 359
2. Výnosy z finančního umístění (investic):	x	x	x	x
a) výnosy z podílů se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob	x	x	0	x
b) výnosy z ostatního finančního umístění (investic), se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob, v tom:	x	x	x	x
ba) výnosy z pozemků a staveb nemovitostí		41 040	x	x
bb) výnosy z ostatních investic		613 542	654 582	x
c) změny hodnoty finančního umístění (investic)		x	0	x
d) výnosy z realizace finančního umístění (investic)	20 638 312	x	2 151 146	2 805 728
3. Přírůstky hodnoty finančního umístění (investic)	678 176	x	x	1 222 212
4. Ostatní technické výnosy, očištěné od zajištění	29 504	x	x	47 674
5. Náklady na pojistná plnění, očištěné od zajištění:	x	x	x	x
a) náklady na pojistná plnění:	x	x	x	x
aa) hrubá výše	x	1 587 583	x	x
ab) podíl zajišťovatelů (-)	x	300	1 587 283	x

b) změna stavu rezervy na pojistná plnění (+/-):	x	x	x	x
ba) hrubá výše	x	171 368	x	x
bb) podíl zajišťovatelů (-)	1 591 136	4 595	166 773	1 754 056
6. Změna stavu ostatních technických rezerv,	x	x	x	x
očištěná od zajištění (+/-)				
a) rezervy v životním pojištění	x	x	x	x
aa) změna stavu hrubé výše	x	1 064 677	x	x
ab) podíl zajišťovatelů (-)	x	0	1 064 677	x
b) ostatní technické rezervy, očištěné od zajištění	1 362 988	x	855 388	1 920 065
7. Prémie a slevy, očištěné od zajištění	0	x	x	0
8. Čistá výše provozních nákladů:	x	x	x	x
a) pořizovací náklady na pojistné smlouvy	x	x	146 194	x
b) změna stavu časově rozlišených pořizovacích nákladů (+/-)	x	x	5 622	x
c) správní režie	x	x	327 148	x
d) provize od zajišťovatelů a podíly na ziscích (-)	598 244	x	2 827	476 137
9. Náklady na finanční umístění (investice):	x	x	x	x
a) náklady na správu finančního umístění (investic), včetně úroků	x	x	21894	x
b) změna hodnoty finančního umístění (investic)	x	x	0	x
c) náklady spojené s realizací finančního umístění (investic)	20 155 416	x	2 120 410	2 142 304
10. Úbytky hodnoty finančního umístění (investic)	599 668	x	x	599 668
11. Ostatní technické náklady, očištěné od zajištění	58 399	x	x	0
12. Převod výnosů z finančního umístění (investic) na Netechnický účet (položka III.4.)	36 368	x	x	182 655
13. Mezisoučet, zůstatek (výsledek) Technického úctu k životnímu pojištění (položka III.2.) údaje v tis. Kč	-474	x	x	382 088
III. NETECHNICKÝ ÚČET				
1. Výsledek Technického účtu k neživotnímu pojištění (položka I.10.)	-169 340	x	x	28 489
2. Výsledek Technického účtu k životnímu pojištění (položka II.13.)	-474	x	x	382 088
3. Výnosy z finančního umístění (investic):	x	x	x	x
a) výnosy z podílů se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob	x	x	0	x
b) výnosy z ostatního finančního umístění (investic), se zvláštním uvedením těch, které pocházejí z ovládaných osob, v tom:	x	x	x	x
ba) výnosy z pozemků a staveb (nemovitosti)	x	0	x	x
bb) výnosy z ostatních investic	x	0	0	x
c) změny hodnoty finančního umístění (investic)	x	x	0	x
d) výnosy z realizace finančního umístění (investic)	283 640	x	275 005	275 005
4. Převezené výnosy finančního umístění (investic) z Technického účtu k životnímu pojištění (položka II.12.)	36 368	x	x	182 655
5. Náklady na finanční umístění (investice):	x	x	x	x
a) náklady na správu finančního umístění (investic), včetně úroků	x	x	7 424	x
b) změna hodnoty finančního umístění (investic)	x	x	0	x
c) náklady spojené s realizací finančního umístění (investic)	135 899	x	86 459	93 883
6. Převod výnosů z finančního umístění (investic) na Technický účet k neživotnímu	36 368	x	x	182 655

pojištění (položka I.2.)				
7. Ostatní výnosy	0	x	x	510
8. Ostatní náklady	7 262	x	x	9 674
9. Daň z příjmů z běžné činnosti	42 295	x	x	77 929
10. Zisk nebo ztráta z běžné činnosti po zdanění	-71 630	x	x	504 606
11. Mimořádné výnosy	5 320	x	x	2 944
12. Mimořádné náklady	259	x	x	280
13. Mimořádný zisk nebo ztráta	5 061	x	x	2 664
14. Daň z příjmů z mimořádné činnosti	0	x	x	0
15. Ostatní daně neuvedené v předcházejících položkách	7 257	x	x	6 871
16. Zisk nebo ztráta za účetní období	-73 826	x	x	500 399

7.4. TRENDOVÁ ANALÝZA U ZÁKLADNÍCH FINANČNÍCH ÚDAJŮ

Tab.č.9 VYBRANÉ UKAZATELE ČSOB POJIŠŤOVNY

v mil.Kč

				TREND.ANALÝZA	
Základní údaje z finančních výkazů	2002	2003	2004	02/03	03/04
celková aktiva (mil. Kč)	15 192	17 300	20 295	2 108	2 995
základní kapitál (mil. Kč)	920	920	920	0	0
vlastní kapitál (mil. Kč)	1 793	1 486	1 992	-307	506
finanční umístění (mil. Kč)	13 267	14 737	18 271	1 470	3 534
zisk/ztráta před zdaněním (mil. Kč)	74	-32	578	-106	546
Oborové ukazatele					
předepsané pojistné (mil. Kč)	5 525	6 027	6 057	502	30
– z toho životní pojištění (mil. Kč)	3 384	3 217	3 389	-167	172
– z toho neživotní pojištění (mil. Kč)	2 141	2 810	2 668	669	-142
náklady na pojistná plnění (mil. Kč)	3 668	4 004	3 055	336	-940
pojistné rezervy (mil. Kč)	11 760	13 809	16 264	2 049	2 435
počet uzavřených smluv (ks)	244 344	328 218	345 860	83 874	17 642
počet vyřízených pojistných událostí (ks)	142 302	144 703	136 582	2 401	-8 121
podíl na pojistném trhu v rámci ČAP					
(% z předepsaného pojistného)	6,17	5,75	5,43	-0,42	-0,32
Ostatní údaje					
počet zaměstnanců	1018	981	822	-37	-159

PRAMEN: Výroční zpráva ČSOB pojišťovna za rok 2004

Aplikace horizontálního rozboru položek účetních výkazů na vybranou pojišťovnu potvrdila schopnost této analytické metody vyjádřit trendy ve vývoji jednotlivých položek. Stejně jako předchozí vertikální rozbor je však závislá na vypovídací schopnosti údajů zobrazených v účetních závěrkách, se kterými pracuje.

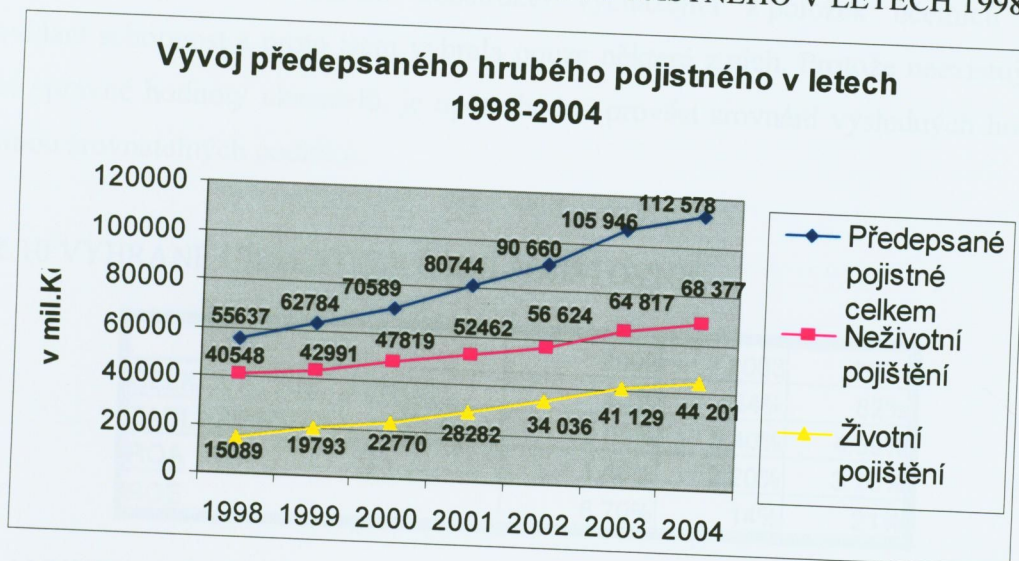
Se zvyšujícím se objemem předepsaného pojistného a výše technických rezerv pojišťovny souvisí i rostoucí výše celkových aktiv pojišťoven. Ve sledovaném období došlo k nárůstu o více než 2000 mil.

Na pojistných plněních vyplatila ČSOB Pojišťovna v uplynulém roce 2,917 miliardy korun (hrubá výše nákladů na pojistné plnění neživotního pojištění 1 467 tis. a na pojistné životního pojištění více než 1 587 tis.), o 926 mil Kč méně než v roce 2003. Pokles se projevil především v neživotním pojištění, kde rok 2003 byl ještě poznamenán výplatami povodňových škod z roku 2002. V porovnání s rokem 2003, kdy docházelo převážně k čerpání rezerv na pojistná plnění, se rok 2004 vyznačoval výraznou tvorbou rezerv jednak na velké škody z pojištění průmyslových rizik nahlášených ve druhé polovině roku, jednak v oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Celkem v roce 2004 ČSOB Pojišťovna vyřídila 136 582 pojistných událostí, což bylo jen nepatrně méně než v roce 2003. Pokud hovoříme o vyřízených pojistných událostech máme na mysli konečný efekt pojištění, to znamená, že tento ukazatel vyjadřuje úroveň pojistného trhu.

Počet zaměstnanců v pojišťovnictví je ukazatelem, který dává základní představu o úrovni daného pojistného trhu z pohledu jeho personálního obsazení. Nedá se ale pouze zaměřovat na počet, ale také na jejich produktivitu a způsob práce. Jak jsme si mohli všimnout, počet zaměstnanců se v průběhu let snižuje. Jedním z důvodů mohla být úspora provozních nákladů, ale také to, že část prodejců se osamostatnila a pracují jako pojišťovací zprostředkovatelé. Co se týká hospodářského výsledku společnosti, ten po zdanění dosáhl hodnoty převyšující 500 mil. Kč. Vysoký nárůst zisku byl podmíněn především lepším technickým výsledkem životního i neživotního pojištění, podařilo se snížit provozní náklady a příznivě se odrazil i vývoj na finančních trzích. Do celkového hospodářského výsledku společnosti za rok 2004 se pozitivně promítl především výsledek z operací s finančním umístěním ve výši 1 467 mil. Kč, kde byl mimo jiné zúčtován zisk z prodeje podílu ve společnosti „ERGO poist'ovňa“, a.s. ve výši 179 mil. Kč a dále nerealizované výnosy z přecenění finančního portfolia ve výši 623 mil. Kč. Výsledek hospodaření společnosti byl dále příznivě ovlivněn úsporou v provozních a ostatních technických nákladech společnosti a lepším výsledkem z operací se zajistiteli než bylo plánováno. Nepříznivě se do výsledku hospodaření společnosti promítlo nižší plnění plánu předepsaného pojistného (možnost porovnat s celkovým vývojem v ČR viz graf č. 13), vyšší realizace v nákladech na pojistná plnění (celkový vývoj viz graf č. 14) a dále navýšení rezervy na splnění závazků. Předepsané hrubé pojistné zahrnuje veškeré částky

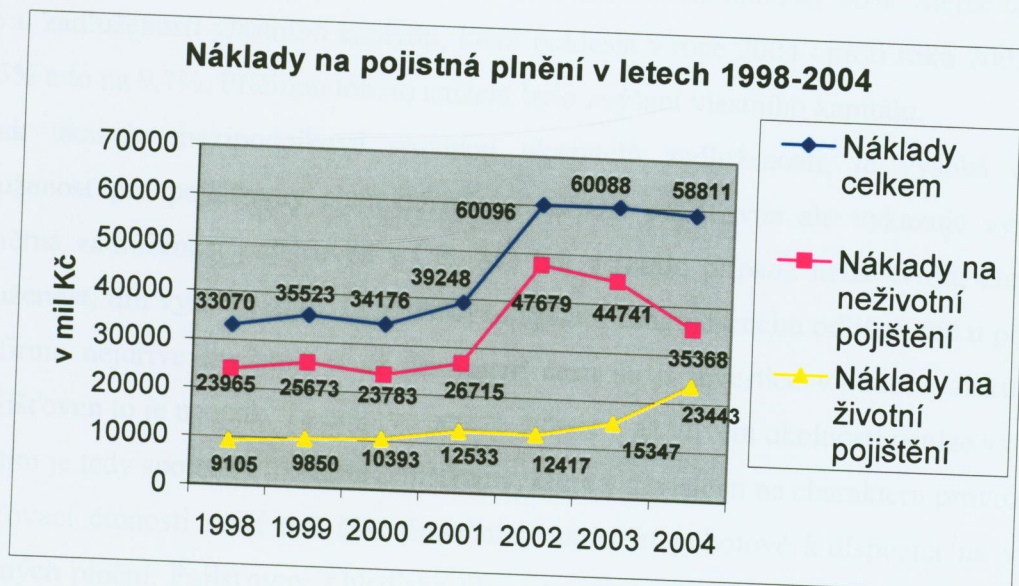
splatné podle pojistných smluv během účetního období nezávisle na skutečnosti, zda se tyto částky vztahují zcela nebo zčásti k pozdějším účetním obdobím.

Graf č.13 VÝVOJ PŘEDEPSANÉHO HRUBÉHO POJISTNÉHO V LETECH 1998-2004

Náklady na pojistná plnění znamenají výši částek přiznaných k výplatě pojistných plnění z titulu zlikvidovaných pojistných událostí a dále zahrnují externí a interní náklady pojišťovny spojené s likvidací pojistných událostí. Náklady na pojistná plnění se snižují o přijaté regresy a jiné obdobné nároky pojišťovny. O nákladech na pojistná plnění se účtuje v okamžiku ukončení likvidace pojistné události a stanovení výše plnění.

Graf č. 14 VÝVOJ NÁKLADŮ V ČR

7.5. ROZBOR POMĚROVÝCH UKAZATELŮ

Řada běžných poměrových ukazatelů jsou v praxi pro finanční instituce nepoužitelné, jelikož ztrácí při své základní konstrukci vycházející z položek účetních výkazů vypovídací schopnost a proto jsem vybrala pouze některé z nich. Protože neexistují žádné jediné správné hodnoty ukazatelů, je opět vhodné provést srovnání výsledných hodnot se skupinou srovnatelných podniků.

Tab.č.10 VYBRANÉ UKAZATELE ČSOB POJIŠŤOVNY

	2002	2003	2004
CELKOVÁ ZADLUŽENOST	83%	84%	82%
ZADLUŽENOST VL.JMĚNÍ	5,02%	5,40%	4,59%
ROA	1,40%	2,20%	3,70%
ROE	8,70%	14%	21%

Tab.č.11 VYBRANÉ UKAZATELE - PRŮMĚR ZA POJIŠŤOVNY ČR

		2003	2004
CELKOVÁ ZADLUŽENOST		91%	90%
ZADLUŽENOST VL.JMĚNÍ		10,60%	9,10%
ROA		-0,40%	2,50%
ROE		-5%	25%

Celková zadluženost společnosti ČSOB pojišťovna se v průběhu sledovaných dvou let 2003 a 2004 výrazně nezměnila. Oscinovala kolem vysoké hodnoty 90%. Stejně tak tomu bylo u zadluženosti vlastního kapitálu, která poklesla v roce 2004 oproti roku 2003 pouze o 1,5% a to na 9,1%. Příčinou tohoto snížení bylo zvýšení vlastního kapitálu.

Jak ukazuje mezipodnikové srovnání ukazatelů zadluženosti, je vysoká celková zadluženost pro pojišťovny charakteristická. ČSOB pojišťovna ale vykazuje vyšší než průměrná zadluženost pojišťoven v ČR. Ale ani v tomto případě nelze tvrdit, čím vyšší zadluženost, tím vyšší i riziko. U pojišťoven systém funguje trochu odlišně než u podniků, kde firma nejdříve investuje a až postupem času se jí investice v podobě zisku vrací. U pojišťoven to je naopak. Ta nejprve peníze vybere a až vlivem okolností peníze vydává.

S tím je tedy spojena i likvidita pojišťovny, která v závislosti na charakteru provozované pojišťovací činnosti musí mít část finančních umístění pohotově k dispozici na výplatu pojistných plnění. Pojišťovny z hlediska likvidity musí splňovat určitá kritéria vyplývající

z legislativy. Řízení krátkodobé mezidenní likvidity je prováděno pomocí systému ukazatelů na denní bázi. Dostatečná úroveň likvidity je usměrňována souborem limitů.

Pojišťovny využívají zejména rentabilitu vlastního kapitálu, která má dopad na řadu věcí. Z toho vyplývá, že některé finanční instituce nevezmou klienta, který je pro ně rizikový. Obecně je dáno, že pro finanční instituce je stanovena návratnost vlastního kapitálu. Tu požaduje akcionář nebo mateřská společnost - zpravidla to bývá kolem 20-ti %. Jak ale můžeme vidět v tabulce č.11 rentabilita vlastního kapitálu se značně vyvíjela v průběhu let. Jinak tomu nebylo ani v případě ČSOB pojišťovny, kde byla v roce 2003 rentabilita záporná a to vzhledem k tomu, že pojišťovna nedosáhla zisku, ale ztráty. V roce 2004 na tom byla podstatně lépe a to díky příznivému výsledku hospodaření.

7.6. SPECIFICKÉ UKAZATELE

V zásadě lze říci, že pro finanční analýzu finančních institucí se dají používat stejné základní ukazatele jako pro finanční zdraví jakékoliv firmy. Unikátní charakter jednotlivých finančních operací však vyžaduje určité modifikace a z toho plynoucí specifické ukazatele. Vzhledem k minimálním možnostem, které vyplývají pouze z účetních výkazů a výročních zpráv daných finančních institucí a byly vypočítány pouze některé z nich.

1. UKAZATEL:

Tento ukazatel poměřuje celkové riziko upisování příslušné společnosti ve vztahu k její kapitálové vybavenosti.

Obecně, čím vyšší je hodnota ukazatele, tím větší je vystavení se riziku pro společnost ve vztahu k vlastnímu jmění. Složitost v aplikaci tohoto ukazatele pramení z použití „netto pojistného“ jako aproximace pro „vystavení se rizikům“. Během období rychlých změn sazeb se budou výrazně měnit i výsledky testu. Čím vyšší úroveň ukazatele, tím větší riziko.

Předepsané pojistné netto / Upravené vlastní jmění
--

Upravené vlastní jmění se počítá standardně, např. odpočtem nesplaceného základního jmění od celkového vlastního jmění. Standard může být v různých zemích i firmách stanoven různým způsobem.

Předepsané pojistné je pojistné, které zahrnuje veškeré částky splatné podle pojistných smluv během účetního období nezávisle na skutečnosti, zda se tyto částky vztahují zcela nebo zčásti k pozdějším účetním obdobím a které se v časovém rozpětí (účetním období) mají uhradit pojišťovně. Zasloužené pojistné je část předepsaného pojistného podle uzavřené pojistné smlouvy, která časově souvisí s probíhajícím účetním obdobím, bez ohledu na to, zda bylo pojistné zapláceno.

Tento ukazatel byl v ČSOB pojišťovně pro rok 2004 roven hodnotě 2,8 což je rizikovější než u celorepublikového průměru, kde se ukazatel rovnal 1,6.

2.UKAZATEL:

Předepsané pojistné netto za běžný rok / Předepsané pojistné netto za předchozí rok

Růst předepsaného pojistného vyjadřuje dynamiku rozvoje pojistného trhu v ČR. Rychlý růst netto pojistného přirozeně vyžaduje větší kapitálové krytí než pomalý růst. V roce 2004 u ČSOB dosahoval tento koeficient hodnoty 1.073 což znamená nárůst o 7,3% oproti roku 2003. V ČR byl ale tento nárůst v průměru podstatně menší, dosahoval hodnoty 1,0067 což je 0,67%.

3.UKAZATEL:

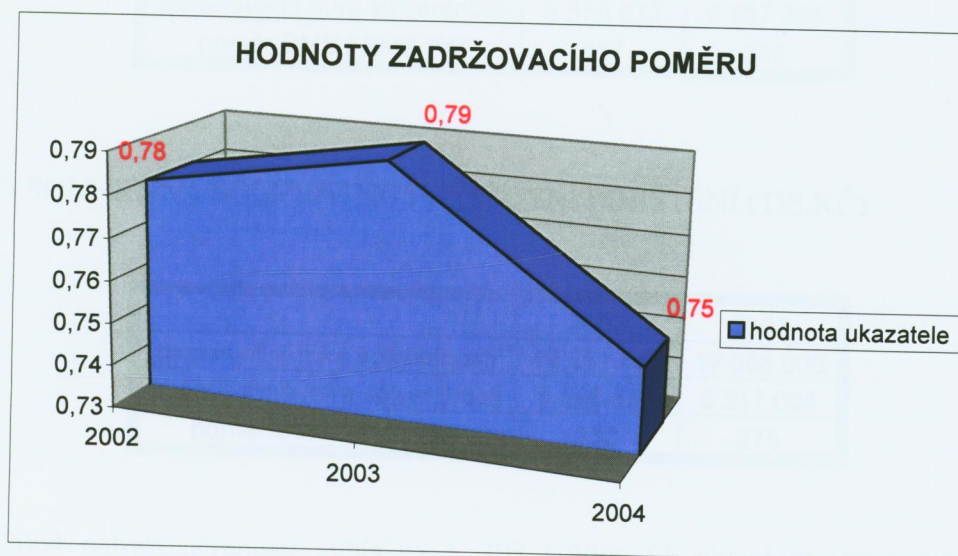
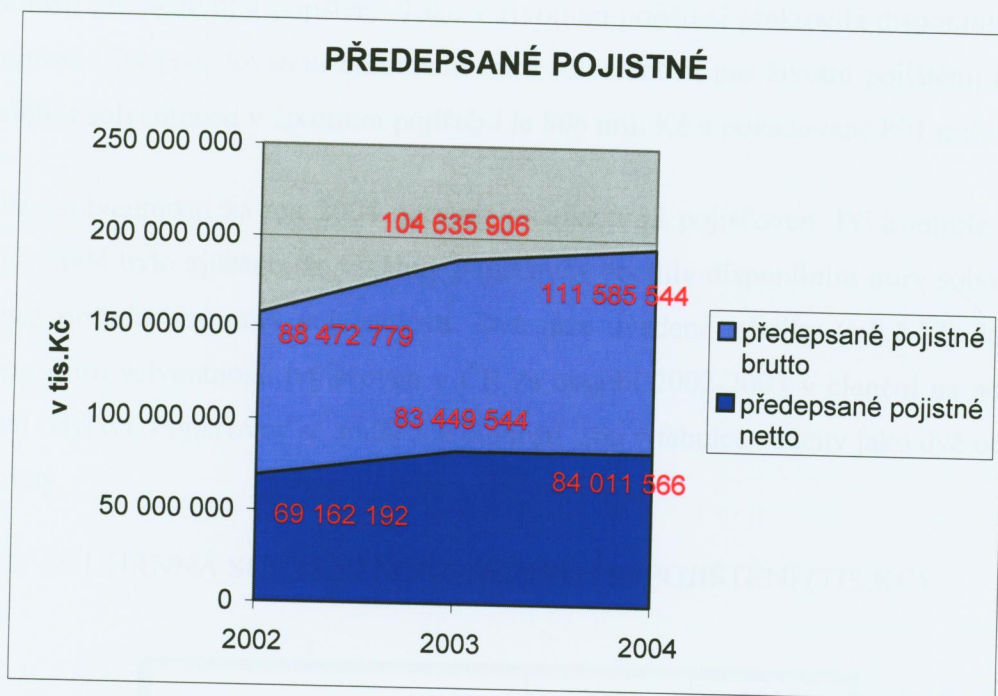
Předepsané pojistné netto / Předepsané pojistné brutto

Tento ukazatel je nazýván „zadržovací“ poměr a ukazuje rozsah závislosti na zajištění. Společnost, která zajišťuje více svého obchodu, než by potřebovala, nemusí činit nejlépe a může zjistit, že její nadměrná závislost na zajištění brání její činnosti, jestliže jí zajišťovatelé neposkytnou podporu v těžkých časech.

Pokud sledujeme republikový průměr předepsaného pojistného (viz graf.č.15), zjistíme, že mezi lety 2002-2003 došlo k nárůstu. Vývoj zadržovacího poměru zaznamenal nejdříve mírný nárůst, ale pak naopak k pokles. Přesto se hodnota tohoto ukazatele stále pohybovala

od 0,75-0,79. Oproti tomu, ČSOB pojišťovna dosáhla v roce hodnoty 0,92, což znamená 92 % závislosti na zajištění.

Graf č.15,16 PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ A HODNOTY ZADRŽOVACÍHO POMĚRU CELKEM U POJIŠŤOVEN V ČR

4. UKAZATEL: SOLVENTNOST

Solventnost je schopnost pojišťovny trvale zabezpečit vlastními zdroji úhradu závazků z pojišťovací činnosti. Společnost byla schopna trvale garantovat klientům splnění všech závazků plynoucích z uzavřených pojistných smluv. Disponibilní míra solventnosti u neživotního pojištění dosáhla 486 mil.Kč a je 1,2x vyšší než požadovaná minimální míra solventnosti pro neživotní pojištění. Také v životním pojištění překročila disponibilní míra solventnosti 1,2x požadovanou minimální míru solventnosti pro životní pojištění; hodnota disponibilní solventnosti v životním pojištění je 886 mil. Kč a požadované 801 mil. Kč.

Výkaz solventnosti za rok 2004 odevzdalo celkem 32 pojišťoven. Při kontrole výkazů k 31. 12. 2004 bylo zjištěno, že všechny pojišťovny docílily disponibilní míry solventnosti vyšší než požadované míry solventnosti. Dvě níže uvedené tabulky (tab.č.12) dokládají celkovou míru solventnosti pojišťoven v ČR za období 2002-2003 v členění na neživotní a životní odvětví. Pojišťovny se smíšenou činností jsou v tabulce vedeny jako dvě oddělené pojišťovny.

Tab.č.12 SOUHRNNÁ SOLVENTNOST-NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ (TIS.KČ)

	2002	2003
disponibilní míra solventnosti	23 187 458	24 312 508
požadovaná míra solventnosti	5 555 827	6 257 256
poměr DMS / PMS (%)	417	389

Tab.č.13 SOUHRNNÁ SOLVENTNOST-ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ (TIS.KČ)

	2002	2003
disponibilní míra solventnosti	18 251 461	17 358 000
požadovaná míra solventnosti	5 496 538	6 317 004
poměr DMS / PMS (%)	332	275

V roce 2004 nabyla účinnosti vyhláška č. 303 / 2004 Sb., která poněkud mění výkaz solventnosti a v souladu s novelou zákona o pojišťovnictví výpočet požadované a disponibilní míry solventnosti (viz příloha č.3)

8. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo navrhnout metodiku vhodnou pro hodnocení výsledků hospodaření pojišťoven, bank a leasingových společností. Vhodný výběr ukazatelů bylo třeba přizpůsobit obsahu účetních výkazů jednotlivých společností, to znamená vybrat takové ukazatele, které se dají vyjádřit bez znalostí dalších údajů, které přesahují rámec účetních výkazů.

V zásadě lze říci, že pro finanční analýzu finančních institucí se dají používat stejné základní ukazatele jako pro finanční zdraví jakékoliv firmy, ale je třeba navíc přidat specifické ukazatele. Pro bližší poznání majetkové a kapitálové struktury společnosti byla provedena procentní analýza. Nejvyšší podíl na celkovém objemu aktiv vybrané pojišťovny byl vykazován u položky „finanční umístění“ - investice, které byly směřovány především do státních dluhopisů. Zbývající podstatnou část aktiv tvořila zejména položka „dlužníci“. Dále byla analýza zaměřena na nejvýznamnější změny ve struktuře. Bylo prokázáno, že rostoucí výše celkových aktiv pojišťoven souvisí se zvyšujícím se objemem předepsaného pojistného a technických rezerv pojišťovny. Ve sledovaném období došlo k nárůstu o více než 2000 mil. Nejpodstatnější změny byly zaznamenány především ve snížení podílu pohledávek a naopak v nárůstu podílu finančního umístění. Ve struktuře zdrojů, které vybraná pojišťovna využívala k financování aktiv, měly rozhodující význam právě technické rezervy a to především rezerva pojistného životního pojištění a rezerva na pojistné plnění.

Porovnáním struktury aktiv ČSOB pojišťovny s průměrem ostatních českých pojišťoven, bylo zjištěno, že dlouhodobý nehmotný majetek, finanční umístění životního pojištění, ostatní aktiva a přechodné účty aktiv jsou mírně podprůměrné, ale na druhou stranu finanční umístění mírně nadprůměrné. V případě pasiv se ČSOB Pojišťovna velmi odlišovala od průměru v položce vlastní kapitál a v podílu technických rezerv. Co se týká hospodářského výsledku společnosti, ten po zdanění dosáhl v roce 2004 hodnoty převyšující 500 mil. Kč.

Celková zadluženost společnosti ČSOB Pojišťovna je vysoká, v průběhu sledovaných dvou let 2003 a 2004 se však výrazně nezměnila. Jak ale ukázalo mezipodnikové srovnání ukazatelů zadluženosti, je vysoká celková zadluženost pro pojišťovny charakteristická.

Dále byly počítány jednotlivé specifické ukazatele, které byly opět porovnány s celorepublikovým průměrem. Například ukazatel poměřující celkové riziko upisování

příslušné společnosti ve vztahu k její kapitálové vybavenosti byl v ČSOB Pojišťovně pro rok 2004 roven hodnotě 2,8 což je rizikovější než u celorepublikového průměru, kde se ukazatel rovnal 1,6.

Co se týká solventnosti, ukazatele, který má zákonem stanovenou požadovanou míru, u neživotního pojištění dosáhla hodnoty 486 mil.Kč což je 1,2x vyšší než požadovaná minimální míra solventnosti pro neživotní pojištění. Také v životním pojištění překročila disponibilní míra solventnosti 1,2x požadovanou minimální míru solventnosti pro životní pojištění; hodnota disponibilní solventnosti v životním pojištění byla 886 mil. Kč.

Bylo dokázáno, že pomocí finanční analýzy lze dospět k závěrům o celkovém hospodaření a finanční situaci pojišťovny.

SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY A DALŠÍ ZDROJE INFORMACÍ:

- [1] Dvořák, I., Procházka, P.: Rizikový a rozvojový kapitál. Praha, Linde 1999.
- [2] Dvořák, P.: Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty. Praha, Linde 1999.
- [3] Grünwald, R.: Analýza finanční důvěryhodnosti podniku. Praha, Ekopress 2004.
- [4] Janovská, M.: Účetnictví pojišťoven. Ostrava 2003.
- [5] Jindřichovská, I., Blaha, Z.: Podnikové finance. Praha, Management Press 2001.
- [6] Kalousek, F., Máchal, P.: Finanční řízení. Brno, MZLU 2000.
- [7] Neumaierová, I., Neumaier, I.: Výkonnost a tržní hodnota firmy. Praha, Grada Publishing 2002.
- [8] Ryneš, R.: Podvojný účetnictví a účetní závěrka. Anag 2004.
- [9] Sedláček, J.: Účetní data v rukou manažera-finanční analýza v řízení firmy. Praha, Computer Press 2001.
- [10] Sůvová, H. a kol.: Finanční analýza v řízení podniku, v bance a na počítači. Praha, Bankovní institut, 2000.
- [11] Valach, J. a kol.: Finanční řízení podniku. Praha, Ekopress 1999.
- [12] Ekonomické rozhledy, IPB a.s., 1997.
- [13] Ekonomické výsledky peněžních institucí (bankovních i nebankovních) za 4.čtvrtletí 2004, Český statistický úřad, 2004.
- [14] Pojistné rozpravy, Česká asociace pojišťoven, 1998.
- [15] www.cap.cz
- [16] www.clfa.cz
- [17] www.cnb.cz
- [18] www.czso.cz